

การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง
ที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน

ปริญญาณิพนธ์
ของ
อรอุมา สงวนญาติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.37
037-11
0.3

การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง
ที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน

บทคัดย่อ
ของ
อรอุมา สงวนญาติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2544

155016 30

25 ก.ค. 2544

อรอุมา สงวนญาติ. (2544). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ, รองศาสตราจารย์วิญญา วิชาลาภรณ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,064 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ฉบับ เป็นฉบับแบบข้อความ และฉบับแบบสถานการณ์ โดยวัดคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี พบว่า แบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเหมือน ตั้งแต่ 0.639 ถึง 0.758 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.50 ทุกค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงจำแนกมีค่าตั้งแต่ -0.003 ถึง 0.449 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

2. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์ทั้งฉบับ พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.939 และ 0.886 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเป็นรายด้านของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์ พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.655 ถึง 0.748 และ 0.645 ถึง 0.712 ตามลำดับ ซึ่งในแต่ละด้านมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า

3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบค้นหา พบว่า แบบทดสอบทั้งที่เป็นข้อความและแบบสถานการณ์มีเพียง 3 องค์ประกอบซึ่งสอดคล้องกัน ประกอบด้วย ด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว และด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน

A STUDY OF CONSTRUCT VALIDITY OF THE SELF – ESTEEM TESTS ON
DIFFERENT RESPONSE FORMATS AND ANALYSIS METHODS

AN ABSTRACT
BY
ORN – UMA SANGUANYAT

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2001

Orn – uma Sanguanyat. (2001). *A Study of Construct Validity of The Self – Esteem Tests on Different Response Formats and Analysis Methods*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Assoc. Prof. Wanya Wisalaporn.

The purpose of this research were to study construct validity of the Self – Esteem Tests on different response formats and analysis methods. The sample sizes were 1,064 Mathayom Suksa 3 students selected by two – stage random sampling technique from public school in the second semester of the academic year 2000 in Bangkok Province. The instruments of this study were Self – Esteem personality tests with two forms and the first form was statement and the second form was the situation tests. Both personality tests consisted of 4 traits about of Self – Regard , Peers Self – Regard , Parent Self – Regard and School Self – Regard.

The results of this study showed that

1. The construct validity of the Self – Esteem Tests with the statement and situation form analyzed by the Multitrait Multimethod validity had convergent validity coefficients ranged from 0.639 to 0.758 with higher than requirement and the discrimination validity coefficients ranged from –0.003 to 0.449 with lower than convergent validity coefficient.
2. The construct validity of the Self – Esteem Tests analyzed by the Internal Consistency coefficient correlation had found that the statement and the situation form were 0.939 and 0.886 respectively. The construct validity of the both forms were different significantly at .01 level. The each factor of the Self – Esteem Tests with statement and situation form were 0.655 to 0.748 and 0.645 to 0.712 respectively. The construct validity of the each factor between these two form were different insignificant at .01 level.
3. The construct validity of the Self – Esteem Tests with the statement and situation form analyzed by Exploratory factor analysis had found the same 3 factors that were Self – Regard , Peers Self – Regard and Parent Self – Regard.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง
ที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน

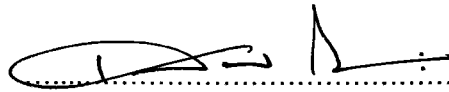
ของ

นางสาวอรุมา สงวนญาติ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

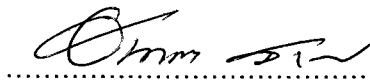

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

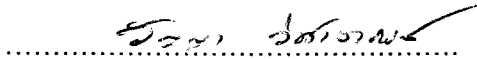
วันที่ 9 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

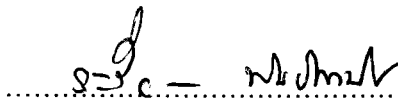
ประธาน

(รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ)

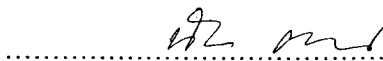
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา

ส่วนการสอบปริญญานิพนธ์ ได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ซึ่งเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม นอกจากนี้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจาก รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ดร.สุพร เข้มแข็ง รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ และศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อ.ชวลิต รวยอาจิณ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์เป็นอย่างดี

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ตลอดทั้งนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทุกคน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ และความสำเร็จในครั้งนี้ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกและบูชาพระคุณแต่คุณพ่อสมบัติ – คุณแม่เพ็ญศรี สงวนญาติ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

อรอุมา สงวนญาติ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง.....	8
	แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของความภาคภูมิใจในตนเอง.....	11
	ความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง.....	14
	ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง.....	15
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง.....	18
	เครื่องมือวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเอง.....	23
	ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	43
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	44
	วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
	ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	50
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	69
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	71
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	93
ภาคผนวก ค.....	104
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตัวอย่างแบบทดสอบ SEI ของคูเปอร์สมิธ.....	27
2	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	44
3	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบข้อความและแบบสถานการณ์.....	58
4	ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธีของ แบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์.....	59
5	ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในของ แบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์.....	60
6	เปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบแบบข้อความ และแบบสถานการณ์.....	61
7	ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบทดสอบ วัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ.....	62
8	ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบทดสอบ วัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบสถานการณ์.....	65
9	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบข้อความ ด้านการยอมรับนับถือตนเอง.....	86
10	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบข้อความ ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน.....	87
11	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบข้อความ ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว.....	88
12	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบข้อความ ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน.....	89
13	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสถานการณ์.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบที่มีลักษณะการตอบแบบข้อความ.....	45
2 วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบที่มีลักษณะการตอบแบบสถานการณ์.....	48

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เราเห็นความจำเป็นในการเร่งรัดพัฒนาประเทศ เพื่อความอยู่รอดของชาติ และเพื่อเพิ่มคุณภาพของชีวิตให้แก่ประชาชน แต่การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้ด้วยปริมาณและคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศนั้นเป็นสำคัญกล่าวคือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุตสาหกรรมและอื่นๆ นั้นจะดำเนินไปได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะต่างๆ ของประชาชนในประเทศนั้นเป็นอันดับแรก ฉะนั้นการพัฒนาบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์, 2524 : 1) แต่การพัฒนาประเทศจะเป็นไปได้ตามเป้าหมายจะต้องอาศัยการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้น แทบทุกประเทศจึงพยายามมุ่งส่งเสริมการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาไม่ควรจะส่งเสริมในด้านวิชาความรู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรมีการส่งเสริมในด้านบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะของบุคคลควบคู่กันไปด้วย เพราะบุคคลใดที่มีบุคลิกภาพที่ดีเกิดขึ้นหรือมีอยู่ในตัวเองแล้ว ย่อมสามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีแล้วยังส่งผลให้สังคมหรือชุมชนนั้นพัฒนาไปได้ดีและรวดเร็ว ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมจึงมีหน้าที่ให้ความรู้ อบรมและพัฒนาเด็กหรือเยาวชนทั้งด้านวิชาการและด้านบุคลิกภาพด้วย บุคลิกภาพประการหนึ่งที่เราควรปลูกฝังและพัฒนาคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งแมคเนล (McNeil, 1975 : 105) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มักประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและสังคม และยังมีลักษณะการเป็นผู้นำกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ คูเปอร์สมิธ (McNeil, 1975 : 105 citing Coopersmith, 1967. *The Antecedents of Self – Esteem*.) ได้กล่าวไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นความต้องการของมนุษย์และเป็นสิ่งปรารถนาของคนทุกคนในสังคมด้วย (สวนา พรพัฒน์กุล, 2522 : 133 – 134) ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองจึงเป็นลักษณะหนึ่งที่ต้องสร้างเสริมให้แก่เด็ก นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญดังที่ ทัดติมา ระเบียบดี (2531 : 44) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเองว่า เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อตนเอง ให้มองตนเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง มองเห็นคุณค่าในตนเอง และยอมรับนับถือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ คูเบียน (เชาวนา อมรสงเจริญ, 2537 : 1) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะสามารถเผชิญอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตสามารถยอมรับสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองผิดหวังและท้อแท้ใจ ด้วยความเชื่อมั่น ด้วยความหวัง

และความกล้าหาญ เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จมีความสุข และสามารถดำเนินชีวิตที่ตนเองปรารถนาได้เป็นอย่างดี ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสำคัญต่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีผลกระทบต่ออารมณ์ บุคลิกภาพ กระบวนการทางความคิด ความปรารถนา การประเมินคุณค่าตนเอง การตั้งเป้าหมายในชีวิต การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการมีปฏิริยาตอบสนอง ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองจึงเป็นการตัดสินคุณค่าของตนเองและแสดงออกมาในรูปของ ทัศนคติที่มีต่อตนเอง (Maslow.1970 : 258 – 262) นอกจากนี้ผลการวิจัยของ คูเปอร์สมิธ และคนอื่นๆ (McNeill.1975 : 105) ยังได้พบว่า เยาวชนหนุ่มสาวที่มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีความกระฉับกระเฉงว่องไว มักจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จทั้งทางด้านสังคมและการศึกษา มักจะเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม กล้าแสดงออก หรือวิจารณ์ความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคาดหวังที่ดีและสูง ปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ โกลเบล และบราวน์ (Goebel and Brown. 1981 : 809 – 915) ได้ศึกษาลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ โดยสำรวจจากกลุ่มบุคคลแต่ละช่วงอายุพบว่า เด็กในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญต่อความต้องการมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวัยอื่นๆ ทางจิตวิทยาพัฒนาการถือว่าระยะวัยรุ่นเป็นช่วงที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู ต้องการทราบว่าชีวิตของตนมีคุณค่า นำภาคภูมิใจเพียงใด โดยประเมินจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและสังคมรอบตัว ดังนั้น การศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นจึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัย

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จในชีวิต สำหรับนักเรียนนั้นความภาคภูมิใจในตนเองมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย กล่าวคือ นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้อยู่สูง มีความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียน ส่วนนักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มักจะคิดว่าตนเองประสบความสำเร็จล้มเหลวในการเรียน อีกทั้งมีแนวโน้มจะยอมแพ้หรือเลิกล้มความพยายามได้ง่าย (กาญจนา พงศ์พฤกษ์. 2523 : 27) และนอกจากนี้เยาวชนหรือวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง 13 – 21 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากที่สุดทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ถ้าเยาวชนหรือวัยรุ่นนี้ไม่สามารถที่จะปรับตัวได้แล้ว จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านความประพฤติต่างๆ สำหรับวัยรุ่นที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นวัยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก (อาคม สุรชาติ. 2518 : 64) และเป็นวัยที่เกิดความเครียดทางอารมณ์ได้ง่ายอยู่แล้ว วัยนี้จึงเป็นวัยที่มีปัญหามาก เป็นวัยที่มีความคิดและอารมณ์แปรปรวนที่สุด ชอบทำอะไรในสิ่งที่ท้าทายและต้องการความเป็นส่วนตัว (วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2532 : 18) เป็นวัยที่ชอบแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ให้แก่ตัวของตัวเองจนทำให้บางครั้งรู้สึกวิตกกังวลเคร่งเครียด หรือผิดหวัง ท้อแท้ รู้สึกว่าวุ่นใจเกี่ยวกับฐานะหรือบทบาทของตนเองในชีวิต เช่น จะทำอะไร จะเรียนอะไร จะเลือกอาชีพอะไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์

อาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญจังหวัดนราธิวาส (นงคราญ ทองเนื้อแข็ง และมารีแย แวดอเลาะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมพิศ ไชยกิจ เป็นผู้สัมภาษณ์ที่ศูนย์การศึกษาออก โรงเรียนจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2535) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางคนมีความวิตกกังวล ไม่ชอบสูงส่งกับเพื่อน ไม่กล้าแสดงออก มองตนเองในแง่ลบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ บางคนไม่มีความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งมีปัญหาในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 2) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองจะเกิดขึ้นมองเห็นได้อย่างชัดเจน และสามารถที่จะวัดได้ในเด็กที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นหรือในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะประสบความสำเร็จและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ เราจึงควรปลูกฝังและพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนให้เขาประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ตามแนวทางของเขา

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น แต่การวัดความภาคภูมิใจในตนเองจะมีความเชื่อถือได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ด้วย ในต่างประเทศได้มีการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นมากมาย แบบทดสอบ SEI (Self – Esteem Inventory) ก็เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่มีความเชื่อมั่นสูงเป็นที่ยอมรับและนิยมนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบบทดสอบ SEI จะแบ่งวัดความภาคภูมิใจในตนเองออกเป็นด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ การยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีคุณภาพ ซึ่งจะแบ่งวัดความภาคภูมิใจในตนเองเป็น 4 ด้าน ตามแนวแบบทดสอบ SEI เพื่อนำมาใช้ศึกษากับนักเรียน โดยจะหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้เพราะความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเป็นคุณภาพของเครื่องมือที่บ่งบอกได้ว่า เครื่องมือนั้นสามารถที่จะวัดคุณลักษณะต่างๆ ได้ตรงตามนิยามหรือไม่ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพโดยวิธีวิเคราะห์ที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 วิธี คือวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ วิธีวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ภายใน และวิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี ซึ่งทั้ง 3 วิธีล้วนแต่มีความเชื่อมั่นสูง และเป็นที่ยอมรับของนักวิจัยส่วนใหญ่ในการหาคุณภาพเครื่องมือ จากการค้นคว้าพบว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองมักสร้างเป็นแบบข้อความ ยังไม่พบว่าการสร้างแบบทดสอบในรูปแบบอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างแบบทดสอบ 2 รูปแบบ คือแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสถานการณ์เลือกตอบขึ้น เพื่อศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธีวิเคราะห์ 3 วิธี ดังกล่าวมาแล้ว ผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจใน

ตนเองได้จริงหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางให้บิดา มารดา ครู – อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำผลจากการศึกษาไปใช้ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพด้านความภาคภูมิใจในตนเองให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป

① ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยศึกษาด้านความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก
2. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน
3. เพื่อเปรียบเทียบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ
5. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างระหว่างองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ระหว่างแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันจะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างกันหรือไม่ และประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง และเมื่อหาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีแล้วในแต่ละรูปแบบมีความเที่ยงตรงเพียงใด จะทำให้ทราบว่าแบบทดสอบใดมีคุณภาพและสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางในทางเลือกใช้และพัฒนาแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป

② ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 ของ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 13 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 7,207 คน

④ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,064 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ จำแนกได้ดังนี้

1.1 รูปแบบของแบบทดสอบ มีดังนี้

1.1.1 ประเภทข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.1.2 ประเภทสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก

1.2 วิธีวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มี 3 วิธี ดังนี้

1.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis)

1.2.2 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency)

1.2.3 การวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem) หมายถึง การพิจารณาตัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อตนเองทั้งในด้านดีและไม่ดีในเรื่องต่างๆ เช่น การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว การปฏิเสธตนเอง การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและสังคม ซึ่งแบ่งการวัดความภาคภูมิใจในตนเองออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การยอมรับนับถือตนเอง (Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ดังนี้ ยอมรับในความสามารถที่ตนเองมีอยู่ มีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง มีความเชื่อมั่นในเหตุผลและการกระทำของตนเอง มีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาและสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.2 การได้รับการยอมรับจากเพื่อน (Peers Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศได้ สามารถเข้าสมาคมพูดคุยกับผู้อื่นได้ สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองและเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน มีส่วนสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ สามารถทำตนเป็นผู้นำของกลุ่มและได้รับความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี

1.3 การได้รับการยอมรับจากครอบครัว (Parent Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับบุคคลภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี สามารถแสดง

ความคิดเห็นของตนเองและได้รับการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว เป็นบุคคลที่คนในครอบครัวให้ความสำคัญและเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่องและได้รับความเข้าใจจากทางบ้านเป็นอย่างดี

1.4 การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน (School Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ สามารถแสดงความสามารถและกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองให้เป็นที่ยอมรับแก่อาจารย์ สามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นได้เป็นอย่างดี

2. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะ (Traits) ที่นิยามไว้ในทฤษฎีครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความเที่ยงตรง 3 แบบ คือ

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หมายถึง เทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ตัวแปรหลายๆ ตัว เพื่อให้ได้ตัวประกอบจำนวนหนึ่งที่มีจำนวนน้อยลง ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของกลุ่มตัวแปรเหล่านั้น และในแต่ละองค์ประกอบนั้นมีลักษณะที่เป็นมิติเดียวกันโดยพิจารณาจากค่าสถิติดังนี้

2.1.1 ค่าไอเกน (Igen Value) หมายถึง ค่าที่แสดงถึงองค์ประกอบนั้นมีคุณลักษณะที่วัดในสิ่งเดียวกัน ซึ่งการจะพิจารณาว่ามีกี่องค์ประกอบนั้นได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 3

2.1.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ โดยพิจารณาได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.3/

2.2 การวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod) หมายถึง การหาค่าสหสัมพันธ์จากการวัดลักษณะ (trait) ต่างกันด้วยวิธีที่ต่างกัน ซึ่งจะได้ค่าความเที่ยงตรง 2 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์เลือกตอบที่วัดลักษณะเดียวกัน ด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันจะมีค่าสหสัมพันธ์กันสูง คือ มีค่ามากกว่า 0.50

2.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์เลือกตอบที่วัดลักษณะต่างกัน ด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกจะมีค่าสหสัมพันธ์ต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

2.3 วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) หมายถึง การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในแต่ละข้อกับคะแนนรวมรายด้าน

3. ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หมายถึง ประสิทธิภาพของข้อความแต่ละข้อความ ที่สามารถวัดพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกได้ตรงลักษณะต่างๆ ในแต่ละคุณลักษณะ หาโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาข้อความว่าสามารถวัดได้ตรงกับคำนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 5 ท่าน เห็นว่าข้อความนั้นสามารถวัดได้ตรงกับคำนิยามถือว่าใช้ได้

4. อำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (Item Discrimination) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกับกลุ่มที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งคำนวณโดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test

5. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณลักษณะต่างๆ ได้คงที่แน่นอน คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient)

6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี สาขาการวัดผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน สาขาจิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน

๒) สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน จะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนสูงกว่า 0.5 และความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

2. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในแตกต่างกัน

3. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงแบบค่าความสอดคล้องภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า

4. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีองค์ประกอบอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ ที่มีความสอดคล้องกันเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแยกออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- ✓ 1. ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง
2. แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของความภาคภูมิใจในตนเอง
- ✓ 3. ความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง
- ✓ 5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง
6. เครื่องมือวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเอง
7. ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง

มีผู้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้หลายท่าน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้ เจมส์ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 8 ; อ้างอิงจาก James. 1950. *The Principles of Psychology*. 310 – 311) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตัวเรา การไม่ทำให้ตัวเราเกิดความล้มเหลวและเกิดความด้อยต่ำ ความรู้สึกของเราก็จะคงอยู่ครบถ้วนหลังจากที่ได้ทำอะไรสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สแต็กเนอร์ (Stagner. 1961 : 199) สรุปไว้ว่า คนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมักจะรับรู้ว่าตนเองนั้นเป็นคนที่เหนือกว่าคนอื่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน หรือเหนือกว่าคนอื่นทุกด้าน

ไวลี (Wylie. 1961 : 224 – 225) กล่าวว่า การศึกษาหลายครั้งได้มีการทดสอบสภาพณ์เกี่ยวกับตนเองและได้มีการตรวจสอบหลักฐานอีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นศูนย์กลางของบุคลิกลักษณะ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในสถานการณ์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างการวัดความภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังไม่เป็นที่แน่นอน

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1967 : 4 – 5) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการประเมินค่าของตนเองของแต่ละบุคคลและยึดถือความคิดเห็นไว้ เป็นการอธิบายทัศนคติของความคิดที่เห็นชอบและขัดแย้ง และชี้แจงถึงขอบเขตที่บุคคลเชื่อในตัวเองเกี่ยวกับความ

สามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และควมามีคุณค่า

โรเซนเบิร์ก (ปรารภนา ซอนแกว. 2542 : 11 อ้างอิงจาก Rosenberg. 1965. *Society and the adolescent self – image.*) ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความเคารพที่บุคคลมีต่อตนเอง มองเห็นตนเองเป็นคนมีค่า โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่าดีกว่าหรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองต้องเป็นคนเลวเลิศ แต่ควรตระหนักในข้อจำกัดของตนและสามารถคาดหวังได้ว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) ให้ความหมายว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สีกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

นอร์แมน (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 9 อ้างอิงจาก Norman. 1970. *Introduction to Psychology.*) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่นำเข้าไปพัวพันกับการยอมรับนับถือ ความเชื่อมั่นและการชมเชย

ไวท์ (White. 1972 : 395) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองคือคุณค่าของบุคคลที่ได้รับจากบุคคลที่มีความหมายต่อเขา แต่ที่สำคัญคือคุณค่าที่บุคคลนั้นพิจารณาตัดสินเอง

กู๊ด (Good. 1973 : 525) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การตัดสินใจและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง

จาก International Dictionary of Education เพจ และโทมัส (Page and Thomas. 1977 : 381) ให้ความหมายไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการตัดสินของบุคคลเกี่ยวกับอัตมโนภาพที่เขามีอยู่ ประเมินค่าว่าอัตมโนภาพของเขาได้ถึงซึ่งมาตรฐานและคุณค่าหรือไม่ เป็นการควบคุมทัศนคติและพฤติกรรม หากเราไม่ชอบความคิดของเราที่เกี่ยวกับตัวเอง ก็มีแนวโน้มว่าเราจะมีพฤติกรรมในทางลบมีความเศร้าใจ

แซสซี (Sasse. 1978 : 48) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความต้องการที่จะรู้สึกถึงความสำคัญและคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง ต้องการการยอมรับและความเชื่อถือจากบุคคลอื่นเพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และนับถือตนเอง

แบรนด์เดน (Branden. 1981 : 110 – 112) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและความนับถือตนเอง ที่เกิดความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

แบนดورا (Bandura. 1986 : 356) ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่า หมายถึง การประเมินตัวของเขาเองว่าเขาเป็นคนอย่างไร ถ้าบุคคลใดแสดงความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า จะกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขณะที่บุคคลที่แสดงควมภาคภูมิใจในตนเอง กล่าวได้ว่าเขาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง

ริช (Rice. 1996 : 184) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ตนเองว่าตนเองมีคุณค่าตามที่ตนเองรับรู้ ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความ

พอใจในตนเองและมีความสอดคล้องกันระหว่างมโนทัศน์ของตนเองกับจินตนาการส่วนตน

เปรมจิต ทศะ (2516 : 7) ให้ความหมายว่า การประมาณตน (Self – Esteem) หมายถึง การพิจารณาคัดสินค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคล ในเรื่องการปฏิเสธตนเอง การยอมรับของพ่อแม่ การหลอกตัวเอง การไม่ยอมรับของผู้อาวุโสหรือผู้มีอำนาจเหนือ และการยอมรับตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนิพนธ์ แจ้งเอี่ยม (2519 : 6 – 7) ได้ให้ความหมายว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การพิจารณาค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคลในเรื่องการปฏิเสธตนเอง การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม จากพ่อแม่ จากผู้อาวุโส หรือจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า

นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 11) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การพิจารณาการตัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคลในเรื่องการประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนได้รับการยอมรับจากบิดา มารดา ครูอาจารย์ และเพื่อน

จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532 : 19) ได้สรุปความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่า หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองจากการประเมินตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความมีคุณค่า และการประสบความสำเร็จ โดยการแสดงออกมาในรูปของทัศนคติที่มีต่อตนเอง มีการยอมรับนับถือ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

สถิตย์ ภัทระ (2535 : 17) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การพิจารณาคัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนะของบุคคลที่มีต่อตนเองในเรื่องความสำเร็จ ความล้มเหลว การยอมรับตนเอง การยอมรับจากคนอื่น การมีความสามารถเพียงพอในการทำสิ่งต่างๆ การมีคุณค่าและความสำคัญต่อสังคม

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 11) สรุปความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองได้ว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่เก่ง มีคุณค่า มีความสามารถ มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป และมีบุคลิกลักษณะสง่างามเผยเป็นที่น่าสนใจ

สุพรรณิ จันทรวีเศษ (2539 : 10) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าให้กับตนเองในด้านความสามารถ ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง

ปรารธนา ช้อนแก้ว (2542 : 13 – 14) สรุปว่าความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึง การพิจารณาคัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองในเรื่องความสำเร็จ ความล้มเหลว การยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความพอใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ

จากความหมายและคำจำกัดความข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การพิจารณาคัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อตนเองทั้งในด้านดี

และไม่ดีในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จล้มเหลว การปฏิเสธตนเอง การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและสังคม

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการพิจารณาคัดสินคุณค่าของตนเองซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง (Coopersmith. 1984 : 5) ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ มโนภาพแห่งตน เป็นปริมาณคุณค่าที่เราให้กับตนเอง ซึ่งได้จากการเรียนรู้จากผู้อื่นและกลายเป็นส่วนสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลอื่นยอมรับเราอย่างไร หรือความคิดที่เรามองเห็นจากการที่ผู้อื่นเห็นคุณค่าในตัวเรา (Lindgren and Harvey. 1981 : 238)

มโนภาพแห่งตน (Self – Concept) มีลักษณะเป็นหน่วยรวมของความคิดที่มีระบบ ประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของสิ่งที่ เป็น “ ตัวฉัน ” และการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ “ ตัวฉัน ” มีกับผู้อื่นและสิ่งอื่น รวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เหล่านี้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งในขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัว การรับรู้ตนเองจะเป็นในแง่ของความสามารถ คุณค่า ค่านิยม ข้อจำกัด ฯลฯ จึงเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่บุคคลใช้เพื่ออธิบายธรรมชาติของตนเอง และใช้ในการเปรียบเทียบกับผู้อื่นโดยอาศัยประสบการณ์ของการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลรอบข้างว่า ตนเองสามารถทำอะไรได้บ้าง มโนภาพแห่งตนจึงเป็นเรื่องของความคิดต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะของตนเอง ซึ่งอาจไม่ตรงกับที่เป็นจริง แต่เป็นเสมือนข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับ จุดอ่อน – จุดแข็ง มีความเจริญงอกงาม (growth) ที่เป็นไปได้ และรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมตามปกติของตน สิ่งเหล่านี้ไม่มีลักษณะคงที่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เป็นเสมือนข้อผูกมัดที่คนให้กับตนเอง และมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมที่แสดงออก (Rogers and Diamond. 1959 : 200)

จากการมีมโนภาพต่อตนเองบุคคลจะประเมินมโนภาพแห่งตนออกมาเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลงาน ความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานและค่านิยมส่วนบุคคล แล้วตัดสินออกมาเป็นคุณค่าของตน ความรู้สึกต่อตนเองอาจเป็นไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่จะแสดงให้เห็นแก่ผู้อื่นเห็นได้ด้วยลักษณะท่าทาง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก ความภาคภูมิใจในตนเองเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จ และการกระทำสิ่งต่างๆ ได้บรรลุตามเป้าหมาย ส่งผลให้ได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่หรือคนอื่นๆ เป็นการสะสมความพึงพอใจต่อตนเองขึ้นมาทีละน้อย กลายเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นถึงความสามารถที่จะก้าวไปให้ถึงคุณค่าที่ตั้งใจไว้ ถ้าทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองในที่สุด

(Branden. 1981 : 124 ; Coopersmith. 1981 : 236)

เพื่อให้เข้าใจกระบวนการทางจิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองยิ่งขึ้น วิลเลียม เจมส์ ได้เสนอแนวคิดไว้เป็นสูตร ดังนี้ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 8 – 9 อ้างอิงจาก William James. 1980. *Dissertation Abstracts International*.)

$$\text{ความภาคภูมิใจในตนเอง} = \frac{\text{ความสำเร็จ (Success)}}{\text{ความคาดหวัง (Pretentions)}}$$

ตามสูตร ความสำเร็จ หมายถึง การประสบความสำเร็จที่แท้จริงตามเป้าหมายของบุคคล ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเป็นเช่นนั้นหรือเป้าหมายต่างๆ ที่บุคคลตั้งไว้ เพราะฉะนั้นความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลคือ อัตราส่วนระหว่างความสำเร็จที่แท้จริงกับความคาดหวังในความสำเร็จของบุคคลนั้น และจากสูตรของเจมส์นี้เองทำให้มองเห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองนั้นเป็นเรื่องอัตวิสัย (subjective) เพราะเป็นการประเมินส่วนตัวหรือส่วนบุคคล (Bruno. 1983 : 359) ซึ่งต่อมาโรเบิร์ต แจคสัน (1979) ได้แปลอัตราส่วนนี้ให้อยู่ในรูปศัพท์ทางจิตวิทยาสมัยใหม่ว่า

$$\text{ความภาคภูมิใจในตนเอง} = \frac{\text{คุณค่าที่บุคคลมีอยู่ (Material goods possessed)}}{\text{คุณค่าที่บุคคลต้องการ (Material goods needed)}}$$

นั่นคือ ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลคือ อัตราส่วนระหว่างคุณค่าที่บุคคลมีอยู่กับคุณค่าที่บุคคลนั้นต้องการ

มาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น ความต้องการความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในขั้นที่ 4 รองลงมาจากความต้องการบรรลุสัจจะการแห่งตน (Self – Actualization) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเกิดขึ้นจากการที่ผู้อื่นให้การยอมรับโดยดูจากการตอบสนองของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนรุ่นเดียวกัน และมักต้องอาศัยความเชี่ยวชาญหรือความสามารถบางอย่างของบุคคลนั้นประกอบด้วย การประเมินจะออกมาในรูปของทัศนคติหรือความเชื่อว่าตนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการกระทำสิ่งต่างๆ จะต้องใช้ความพยายามมากเท่าใด จะเสียใจหรือไม่ถ้าล้มเหลว หากประเมินแล้วอยู่ด้านบนก็将会เกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน ความรู้สึกนี้หากได้รับการตอบสนองจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตน มีความเข้มแข็ง ความสามารถเพียงพอที่จะกระทำสิ่งต่างๆ รู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ และมีความสำคัญต่อโลก และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะรู้สึกมีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ ซึ่งคนทั่วไปล้วนปรารถนาที่จะมีความมั่นคง มีการประเมินคุณค่าตนเองสูง นับถือและภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ในทางจิตวิทยา

ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองนับเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยเหลือสภาวะทางจิตใจให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับความคาดหวังในความสำเร็จ การได้รับการยอมรับและความเข้มแข็งทางจิตใจ จะเป็นผลให้บุคคลปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

มาสโลว์แบ่งความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง การยอมรับนับถือและการประเมินค่าตนเอง ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ คือความต้องการมีความเข้มแข็ง (strength) ผลสัมฤทธิ์ (achievement) ความสามารถเพียงพอสำหรับการทำสิ่งต่างๆ (adequacy) ความเชี่ยวชาญและความสามารถ (mastery and competence) ความเชื่อมั่น (confidence) ความมีอิสระเสรีและความเป็นไทแก่ตนเอง (independence and freedom)

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความเห็นคุณค่าจากผู้อื่น เป็นความต้องการมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับและสนใจ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรีหรือเป็นที่น่าชมเชยของผู้อื่น (Maslow. 1970 : 45 – 46 ; Coopersmith. 1981 : 236)

ส่วนแฟรงค์ และเมอโรลลา (Taft. 1985 : 77 – 87 ; Citing Frank and Marcella. *Modern English : a practical reference guide*.) ได้แบ่งความภาคภูมิใจในตนเองออกเป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกัน ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเองภายใน (Inner Self – Esteem) คือ การที่บุคคลมีความสามารถ มีสมรรถนะและการกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ แล้วได้ผลตามที่ตนปรารถนา กระบวนการประเภทนี้ได้มาจากการรับรู้ของตนเองจากสิ่งแวดล้อม โดยเกี่ยวข้องกับการกระทำ การควบคุมและกำลังความสามารถ เพราะถ้าบุคคลรู้จักตนเองและประเมินตนเองจากการกระทำได้รับผลสำเร็จจากความพากเพียรพยายาม สิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานของคุณสมบัติแห่งตน (Self – Efficacy) ความภาคภูมิใจในตนเองขั้นพื้นฐานจะถูกสร้างขึ้นอย่างถาวรจากประสบการณ์ตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต

2. ความภาคภูมิใจในตนเองภายนอก (Functional Self – Esteem) ความภาคภูมิใจชนิดนี้สร้างขึ้นโดยผ่านการประเมินปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในชีวิต และเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลเปลี่ยนแปลงบทบาทอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต ความภาคภูมิใจในตนเองชนิดนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความคาดหวังต่อบทบาททางสังคมและความสามารถในการเผชิญปัญหา และเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากกว่าที่เป็นความภาคภูมิใจในตนเองขั้นพื้นฐาน เพราะถ้าความภาคภูมิใจในตนเองประเภทนี้ลดลง บุคคลจะแสดงออกถึงความหมดหวัง หมดแรง อ่อนล้า มีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิม

ความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง

การรับรู้เกี่ยวกับตนเองของบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ (Self – Concept) และความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem) อัตมโนทัศน์มีความหมายกว้างกว่าความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะอัตมโนทัศน์มีลักษณะเป็นหน่วยรวมของความคิดที่มีระบบ ประกอบด้วย การรับรู้ตนเอง และสัมพันธภาพที่ตนมีต่อบุคคลอื่นและสิ่งอื่นตลอดจนการประเมินคุณลักษณะเหล่านั้น แต่ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการให้ความสำคัญที่การประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของตน การมีอัตมโนทัศน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะมีผลมากน้อยขึ้นอยู่กับระดับการประเมินและความสำคัญของเรื่องนั้น (สุจิตรา เพื่อนอารีย์. 2533 : 20 ; อ้างอิงจาก Albrencht. 1987. *Social Psychology* ; Rosenberg. 1965. *Society and the Adolescent Self - Image* ; citing Marsh. 1986. *Journal of Personality and Social Psychology*.)

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการชื่นชมหรือให้คุณค่าแก่ตนเอง ซึ่งเป็นส่วนที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นตัวเขาเป็นการผสมผสานระหว่างลักษณะทางกายภาพ จิตใจ ความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยม ความสามารถทางปัญญา รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. 2532 : 2 ; อ้างอิงจาก Jersild. 1978 : 22. *The psychology of adolescent* ; Roger. 1959 : 200. *Psychotherapy and Personality*.)

นิวแมน (Newman. 1986 : 281 – 286) กล่าวว่า บุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีคนรัก ได้รับการยกย่องหรือประสบความสำเร็จ มักจะประเมินตนเองในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากบุคคลใดมีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยาม หรือไม่ประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ฉะนั้นความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกล้าแสดงออก การเป็นคนว่องไว ส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จมักจะประเมินตนเองในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากบุคคลใดมีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยาม หรือไม่ประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ฉะนั้นความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีศักยภาพ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคมในทางตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เขาก็มักจะมีความวิตกกังวล มีปมด้อย อ่อนแอช่วยตนเองไม่ได้ รับผิดชอบในทางที่ไม่ดี ห่อเหี่ยว คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์สิ้นหวัง ประเมินคุณค่าในตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวของบุคคล

นั้นๆด้วย นอกจากนี้บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะโทษผู้อื่น มีสภาพจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถยอมรับการวิจารณ์จากผู้อื่นและปฏิเสธการวิจารณ์นั้น ทั้งนี้เพราะการวิจารณ์ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองด้อยลงและไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ทำให้เขาขาดความมั่นใจในตนเองและไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532 : 7)

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในตนเอง หากได้พัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นไปอีกก็จะเข้าสู่ขั้นบรรลุลักษณะแห่งตน ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม ในทางตรงข้ามบุคคลที่ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะรู้สึกว่าตนมีปมด้อย ช่วยตนเองไม่ได้ รับผิดชอบในทางที่ไม่ดี คิดว่าตนไม่มีประโยชน์ สิ้นหวังประเมินตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวของบุคคลนั้นๆ ด้วย

ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองทำให้ได้คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และคุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงในแต่ละลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะดังกล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

มัสเซน และคนอื่น (Mussen and Others. 1969 : 492) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น มานะพยายาม มีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่กลัวการเสี่ยงสร้างสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม จะไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดี มักเป็นผู้นำในการอภิปรายและมีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ เคารพและประทับใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

แบสส์ (Bass. 1960 : 129) ได้ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคง

และปลอดภัย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ หรือการตำหนิจากผู้อื่นได้ง่าย มีลักษณะการยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใส่ใจและสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ใช้กลไกในการป้องกันตนเองด้วย มักเป็นผู้เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน มีความยืดหยุ่นและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ มีความกระตือรือร้น กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถ พอใจที่จะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีความวิตกกังวลน้อย ซึ่งโดยภาพรวมแล้วบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ฮามาเชค (Hamacheck. 1978 : 180) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเห็นตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีวิจรรย์ญาณ ไม่กลัวการเสี่ยง สร้างสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม จะไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดี และมักจะได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ

คูเปอร์สมิธ และ มาสโลว์ (Coopersmith. 1981 : 65 ; Maslow. 1970 : 237) ทำการศึกษาพบว่า เพศหญิงที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีลักษณะเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีความวิตกกังวลต่ำ มีลักษณะเหนือผู้อื่น และยิ่งมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมากเท่าใดเขาก็จะเป็นบุคคลที่ยิ่งตั้งเป้าหมายชีวิตไว้สูง อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นต่อสิ่งใหม่ๆ และสิ่งที่ท้าทายความสามารถ พอใจกับงานที่ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ อยากรู้ อยากเห็น ใจกว้างและสามารถยอมรับผู้อื่นได้มาก นอกจากนี้ คูเปอร์สมิธ และคนอื่นๆ (Mcneil. 1974 : 106) ยังได้ทำการวิจัยพบว่า เยาวชนหนุ่มสาวที่มีลักษณะความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่กระตือรือร้นกระฉับกระเฉงไว เป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคาดหวังสูง มองโลกในแง่ดี และมักจะไม่เดือดร้อนใจมากนักถ้าประสบปัญหา และถ้าหากบุคคลใดก็ตามที่ยังมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้นและท้าทายขึ้นเท่านั้น กระตือรือร้นต่อสิ่งใหม่ๆ และสิ่งที่ท้าทาย พอใจงานที่ได้ใช้ความสามารถเต็มที่ อยากรู้อยากเห็นและใจกว้าง สามารถยอมรับผู้อื่นได้มาก (Branden. 1981 : 131)

นอกจากนี้ ยังมีผู้วิจัยในไทยที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงไว้ด้วยเช่นกัน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

นิพนธ์ แจ้งเยี่ยม (2519 : 32 – 33) ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงไว้เป็นด้านต่างๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล

- ความสำเร็จ	- การทำตามความปรารถนาของพ่อแม่
- ความเป็นผู้นำ	- ความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่
- การพึ่งตนเอง	- ความมานะ พยายาม และอดทน
- การเป็นนักเรียนที่ดี	- การหยิ่งในศักดิ์ศรีและรักเกียรติ

- ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การยอมรับจากบิดามารดา
 - ความรับผิดชอบในผลงาน - ความสามารถในการเรียน
 - ความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. ด้านการปรับตัวเกี่ยวกับอารมณ์
- ความวิตกกังวลต่ำ - ความสุขในครอบครัว
 - การมองโลกในแง่ดี - ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ความร่าเริงแจ่มใส - ความเอาจริงเอาจัง
 - การแสดงออก - ความมั่นคงทางอารมณ์
 - การมีอารมณ์ขัน - ความสามารถในการตัดสินใจ
3. ด้านการปรับตัวทางสังคม
- ความยุติธรรม - การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 - การเอื้อเฟื้อคนอื่น - ความรับผิดชอบในงานส่วนรวม
 - การยอมรับจากสังคม - ความสามารถทำให้คนอื่นรัก
 - การอยากให้เป็นอื่น ๆ ชอบ - การอยากให้คนอื่นยอมรับตน

เกียรตินิพนธ์ อมาตยกุล (2526 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า ลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง คือ เขาจะมีความเชื่อมั่น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ

ทัศนิตา ระเบียบดี (2531 : 44 – 45) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงว่าจะสามารถปรับตัวได้ดี มีความกระตือรือร้น มีความพยายามและอดทน มองโลกในแง่ดี

นอกจากนี้ มะลิ อุดมภาพ (2538 : 14) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองว่า จะเป็นบุคคลที่มองเห็นตนเองว่ามีคุณค่า มีความสำคัญ มีความคาดหวังสูง ไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นผู้ที่มีบุคลิก – ลักษณะทางดี

2. คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะมีลักษณะที่ต่างออกไปคือ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีความวิตกกังวลสูง รู้สึกไม่เป็นสุข ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ยากลำบาก เมื่อพบอุปสรรคก็ละทิ้ง หลีกเลียงการแก้ปัญหา ไม่มีความยืดหยุ่น ยึดติดกับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชินเพื่อความรู้สึกที่ปลอดภัย หลีกเลียงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น มักจะคล้อยตามผู้อื่น มีความอายสูง ไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของคนอื่นที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองด้อย กลัวการทำให้ผู้อื่นโกรธ หวั่นไหวต่ออิทธิพลของสังคม มักจะนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ มักจะคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การ

ยอมรับ ไม่ให้ความสนใจและเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อยๆ (Hamacheck. 1978 : 180) นอกจากนี้ มักจะมีความลำบากในด้านการเรียนรู้ หรือด้านวิชาการ (Mussen and Others. 1969 : 492) แอทวอเตอร์ (Atwater. 1979 : 130) กล่าวว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะมีโอกาสได้รับความทุกข์ทรมานจากอาการจิตแปรปรวนต่างๆ เช่น วิตกกังวล อาการประสาท โรคนอนไม่หลับ ปวดหัว กัดเล็บ และหัวใจสั่น ส่วนมะลิ อุดมภาพ (2538 : 14) สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี ชอบสร้างปัญหา ขาดความรับผิดชอบ มีความขลาดกลัว มีปมด้อย วิตกกังวล และไม่อาทรร้อนใจกับสิ่งใดๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม กล้าแสดงออก และมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ส่วนบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี มีความวิตกกังวลสูง มีความขลาดกลัวและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ชอบสร้างปัญหา และไม่อาทรร้อนใจกับสิ่งใดๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นบุคลิกลักษณะที่หากเกิดขึ้นกับบุคคลใดแล้วย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อผู้นั้น ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองเองมีหลายประการ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยึดแนวทางการศึกษาตามแบบของแบบทดสอบ SEI ซึ่งคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 118 – 119) ได้แบ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเองในด้านต่างๆ และองค์ประกอบภายนอก ซึ่งเกี่ยวกับการได้รับความเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ตามรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง เช่น ความมีเสน่ห์ด้านรูปร่าง ความแข็งแรงของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีจะมีความพึงพอใจ และมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อยกว่า และผลของความมีเสน่ห์ด้านรูปร่างนั้นเริ่มมีมาตั้งแต่วัยเด็ก จากกระบวนการสังคมประกิต และต่อเนื่องมาจนถึงวัยผู้ใหญ่ ลักษณะทางกายภาพจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองเพียงใดนั้นอาจขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นๆ อีกด้วย

(Coopersmith. 1981 : 120 – 123)

1.2 เพศ

โดยทั่วไปแล้วสังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่มักจะมีค่านิยมที่ดีต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงมีเงื่อนไขหลายประการที่ส่งผลให้เพศชายมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพศชายมักได้รับการมอบหมายตำแหน่งที่มีอำนาจทางสังคม ในขณะที่เพศหญิงได้รับตำแหน่งและบทบาททางสังคมที่ด้อยกว่า จะเห็นได้จากการเลือกตั้งหัวหน้าชั้นหรือประธานนักเรียนมักเป็นเพศชาย ส่วนตำแหน่งที่ได้จากการแต่งตั้ง เช่น บรรณาธิการ เหนรัญญิกมักเป็นเพศหญิง (ศตีกานต์ ธนะโสธร. 2529 : 8 ; อ้างอิงจาก Kaplan and Sedney. 1980 : 220. *Psychology and sex roles: an androgynous perspective.*) อย่างไรก็ตามไม่สามารถสรุปแน่นอนว่า เพศใดมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่ากัน (นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม. 2519 : 50) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศหญิงและเพศชายไม่มีการเปรียบเทียบข้ามเพศ เพราะต่างก็มีบทบาททางเพศที่แตกต่างกัน เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบตนเองกับหญิงอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันชายก็เปรียบเทียบตนเองกับเพศชายด้วยกัน (Smith. 1987 : 137)

1.3 ภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึก

ความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วเกิดการเปรียบเทียบและประเมินตนเอง โดยที่บุคคลอาจประเมินตนเองในด้านบวก ซึ่งเป็นการมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกชื่นชมตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความสุข อันเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น แต่หากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบและไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคต ซึ่งส่งผลให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดต่ำลง (Coopersmith. 1981 : 130 – 134)

1.4 ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุคคลจะมีความภาคภูมิใจในตนเองมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะกระทำการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จทั้งในครอบครัว โรงเรียน และสังคมทั่วไป จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การประสบความสำเร็จจะเป็นการเสริมแรงแก่ตนเอง และทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (สุจิตรา เผื่อนอารีย์. 2533 : 21 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 198. *Social learning and personality development.*) ดังนั้น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเรื่องการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่ในวัยเรียน จึงส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองได้ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลการวิจัยที่ยืนยันว่าระหว่างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่าอะไรเป็นเหตุของอะไร เพียงแต่มีงานวิจัยสนับสนุนว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถรับรู้ตนเองได้ดี มีความพอใจในตนเอง มีการประเมินคุณค่าตนเองสูง แต่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความรู้สึกที่ตรงข้ามกับที่กล่าวมา (จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. 2532 : 21)

บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวมาก่อน มักจะมีความแตกต่างกันในด้านการเสี่ยง การตั้งเป้าหมาย บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จจะมีความกล้าเสี่ยง กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถ โดยที่งานนั้นเป็นงานที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป กล้าตั้งระดับความปรารถนาที่เป็นจริง มองตนเองในด้านดีมากกว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จน้อย (Hamacheck. 1978 : 220 – 221) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 87 – 89) พบว่า บุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จมากจะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ของความสำเร็จน้อย

1.5 ค่านิยมส่วนบุคคล

ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลจะผันแปรตามค่านิยมและการให้คุณค่าตลอดทั้งความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเขาให้ความสำคัญแตกต่างกัน เช่น คนที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากประสบความสำเร็จก็จะเกิดความอายและความภาคภูมิใจในตนเองจะต่ำลง เด็กวัยรุ่นชายและหญิงให้คุณค่าต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน โดยเด็กวัยรุ่นชายให้คุณค่ากับผลการเรียน กีฬา และการเป็นคนกว้างขวางเป็นลำดับที่ 1,2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่เด็กวัยรุ่นหญิงให้คุณค่ากับผลการเรียน การเป็นคนกว้างขวาง และกีฬา ลำดับที่ 1,2 และ 3 ตามลำดับ นอกจากนี้การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง จะทำให้บุคคลนั้นมีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นด้วย (Bradshaw. 1981 : 6) นอกจากนี้ บุคคลบางคนมีแนวโน้มที่จะใช้เกณฑ์ค่านิยมของสังคมเป็นตัวตัดสินคุณค่าของตน (Coopersmith. 1981 : 133 – 142)

1.6 ระดับความมุ่งหวัง

ทุกคนมีความมุ่งหวังที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสามารถด้านต่างๆ ซึ่งมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง บุคคลมักจะตัดสินคุณค่าของตนโดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและความสามารถของตนกับระดับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตั้งไว้ และประสบการณ์ที่เคยได้รับความสำเร็จ จะนำไปสู่ความมุ่งหวังต่อความสำเร็จในครั้งต่อไป หากบุคคลมีความมุ่งหวังเกินความสามารถของตนหรือเกินความเป็นจริง โอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังก็ย่อมมีน้อย ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดลงได้ แต่ถ้าบุคคลมีความสามารถและกระทำการสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ได้ เขาจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Coopersmith. 1981 : 142- 148)

2. องค์ประกอบภายนอก ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์กับบิดา มารดา

ในช่วงวัยทารกแรกเกิดไปจนถึงหนึ่งขวบ ถ้ามารดารักใคร่อุ้มชูและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นอย่างดี ย่อมสร้างความรู้สึกรักไว้วางใจสิ่งแวดล้อมขึ้นในตัวเด็กได้ แต่ตรงข้ามถ้าเด็กถูกเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้งและขาดความรัก ย่อมทำให้เด็กไม่

ไว้วางใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผู้รอบตัวด้วย (ประมวญ ดิคนินสัน. 2524 : 264) ด้วยเหตุนี้สัมพันธภาพและบรรยากาศในครอบครัวจึงมีส่วนในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล อีกทั้งสัมพันธภาพในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดาอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีหรือไม่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตรได้ (กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. 2526 : 10)

ครอบครัวที่บิดามารดามีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น มีความมั่นใจในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตร โดยการแสดงการยอมรับในตัวเด็ก เน้นการใช้เหตุผล ให้ความรักความเอาใจใส่ กำหนดมาตรฐานและขอบเขตของการกระทำไว้วางใจ ไม่ใช้อำนาจขู่บังคับ ตลอดจนให้ความสนใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมเด็ก เช่น เพื่อน กิจกรรมที่เด็กกระทำ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเป็นคนยืดหยุ่น มีอารมณ์มั่นคง ไม่โลเล และมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 19 ; อ้างอิงจาก Rubin and Mcneil. 1987 : 317. *The Psychology of Being Human*.) ส่วนบิดามารดาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตร ไม่มีกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ไม่มีการพูดคุยปรึกษาหารือ ไม่ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ ไม่มีความสม่ำเสมอในการอบรมเลี้ยงดู ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและครอบงำความคิดเห็นของเด็ก มีผลทำให้เด็กเกิดความสับสน และมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Kalellis. 1982 : 309) นอกจากนี้ เด็กยังขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ต่อสู้อุปสรรค ท้อถอย ยอมแพ้ได้ง่าย มีทัศนคติต่อตนเองทางด้านลบ มองตนเองไม่น่าชื่นชม (Rosenberg. 1965 : 158)

2.2 สถานภาพทางสังคม

สถานภาพหรือระดับชั้นทางสังคม หมายถึง องค์ประกอบภายนอกที่เป็นตัวบ่งชี้ระดับทางสังคมของบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น โดยทั่วไปสถานภาพทางสังคมมักจะเน้นที่ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพ รายได้ และที่พักอาศัย เนื่องจากสถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จและความมีเกียรติ บุคคลที่มีสิ่งเหล่านั้นจึงมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 20) อย่างไรก็ตามคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. (1981 : 112 – 115) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงมีแนวโน้มที่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือต่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเด็กที่มาจากสังคมที่มีระดับแตกต่างกัน มีอัตมโนทัศน์และมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน (Gurney. 1988 : 48 – 50) ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้ตนเองของบุคคลไวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่ใกล้ชิด ดังนั้น เด็กที่มาจากสังคมระดับต่ำจะเปรียบเทียบกับเด็กในระดับเดียวกันหรือเด็กในระดับที่ต่ำกว่า จึงทำให้ผู้อยู่ในสังคมระดับต่ำสามารถมีความภาคภูมิใจในตนเองได้เท่าๆ กับผู้ที่อยู่ในสังคมระดับกลางและสูง (Albrencht. 1979 : 167)

4153316 03

2.3 สังคมและเพื่อน

ความภาคภูมิใจในตนเองเกิดจากการรับรู้ในการเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเองด้านทักษะ ความสามารถ ความถนัด ทั้งนี้เกิดจากการที่บุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งต้องเป็นกลุ่มที่คงที่เพราะถ้าเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อยๆ เด็กอาจมองตนเองในด้านลบเรื่องความสามารถที่จะเป็นเพื่อนที่ดีกับคนอื่น ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล ผู้ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ไม่เป็นที่ประทับใจหรือไม่อยู่ในความสนใจของเพื่อนจะไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่แสดงความคิดเห็นความรู้สึกส่วนตัวกับเพื่อน เกิดความรู้สึกว่าไม่มีใครชอบหรือไม่นับถือตนเองเลย ส่วนผู้ที่เปรียบเทียบตนเองกับคนอื่น ๆ แล้วมีความสำเร็จต่ำมีแนวโน้มว่าจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำด้วยเช่นกัน (Rosenberg. 1965 : 158) ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยจะต้องได้รับความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เพื่อน และตัวของนักเรียนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองให้สูงขึ้น

2.4 ศาสนา

การที่บุคคลจะยึดมั่นในหลักศาสนาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะต้องมีพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ได้รับการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติทางศาสนาทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ปลูกฝังให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่ม และขยายไปสู่กฎเกณฑ์ของสังคมที่จะทำให้เด็กยอมรับหลักการทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่วนเด็กที่ไม่มีความเชื่อถือในบุคคลอื่น และสังคมรอบข้าง ทำให้เขาไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่ม และสังคม ขาดการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้ขาดความศรัทธาในแนวทางของศาสนา ไม่มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความวิตกกังวล (อุษา ศรีจินดารัตน์. 2533 : 4)

2.5 การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้หลักสูตรปัจจุบันบังเกิดผลในการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่นและสนองความต้องการของนักเรียนให้เรียนได้ตามความถนัดมากขึ้น ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมีคุณธรรมสร้างวินัยในตนเอง ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ เสริมความรู้ในหลักสูตรของนักเรียนให้กว้างขวาง และมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าการเรียนในห้องเรียน (จรรยา เกษโพหนอง. 2521 : 1)

ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับระดับความสามารถ ความคิด และความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่อบอุ่นและเป็นกันเอง การเสริมแรงแก่นักเรียนเมื่อทำสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดทั้งบุคลิกภาพของครู เช่น ลักษณะ

ทางกายภาพ อารมณ์ ความสนใจ ความเชื่อและทัศนคติของครูที่มีต่อนักเรียนล้วนจะมีผลต่อความภาคภูมิใจในตัวนักเรียน (Sarkon. 1986 : 1 – 5)

เครื่องมือวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเอง

เครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่นักวิจัยนำมาใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเองมีหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเครื่องมือวัดบุคลิกภาพในด้านต่างๆ โดยจำแนกตามหัวข้อดังนี้

1. รูปแบบและวิธีการวัดบุคลิกภาพ

การวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่วัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดในสิ่งอื่นๆ นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือเพื่อวัดบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถใช้วัดบุคลิกภาพตามลักษณะที่ต้องการจะวัด ได้ถูกต้องแม่นยำและมีความเชื่อมั่น การวัดบุคลิกภาพถ้าจะให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรงสูงก็ควรจะใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน มีผู้กล่าวถึงรูปแบบและวิธีการวัดบุคลิกภาพไว้หลายท่าน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

ทวี ท่อแก้ว และอบรม สันภิบาล. (2517 : 121 – 122) สรุปวิธีการวัดบุคลิกภาพทั่วไปได้ 5 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน อย่างเช่น พฤติกรรมของคนเป็นสิ่งที่ต้องสังเกต พฤติกรรมให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก เราต้องเลือกสังเกตเพียงปฏิกริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราวๆ ไป ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะต่างๆไปที่บุคคลแสดงออกมีอยู่ 2 แบบด้วยกันคือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะอีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออก การสังเกตทั้งสองแบบนี้ต้องมีการบันทึกผลตรงตามที่เห็น โดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง และผู้สังเกตจะต้องฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผล

2. วิธีการทดสอบ เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมาก การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่างๆ หลายสิบข้อที่ผู้สอบสร้างขึ้น โดยการถือเอาปฏิกิริยาของคนที่ทั่วไปเป็นมาตรฐาน และหัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่ทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เช่น คำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล ความนิยมในลัทธิการเมืองหรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่างๆหรือปฏิกริยาที่คนทำเสมอ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องให้ความร่วมมือในการตอบคำถามๆ เพื่อให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3. วิธีการรายงานตนเองมี 2 แบบ คือ

3.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ การประมาณค่าตัวเอง แบบวิเคราะห์ตัวเองจะเป็นคำถามแบบปรนัยจะมีประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมแก่บุคลิกภาพ

3.2 การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาระหว่างบุคคลสองคนอย่างมี

จุดหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมา และจัดบันทึกประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่รู้ว่าถูกทดสอบบุคลิกภาพ การสัมภาษณ์นี้มีหลักการคล้ายๆ กับการวิเคราะห์ตนเอง ต่างกันที่ผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราติดตามเพื่อวิเคราะห์ตัวเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพ

4. วิธีให้สร้างจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดูตัวอย่าง ได้แก่ แบบทดสอบรอร์ชาช และรูปภาพที่เกิดจากภาพหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากคำที่กำหนดให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดรูป เป็นต้น แต่ต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกมาอย่างดี

5. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 258 –285) ได้กล่าวถึงรูปแบบของเครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่นิยมใช้ 5 รูปแบบ เช่นกัน ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย การสังเกตเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการสังเกต ผู้สังเกตควรมีการรับรู้ที่ดี มีความแม่นยำสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดี และเพื่อความแน่ใจควรมีผู้สังเกตอย่างน้อย 2 คน เพื่อเอาผลการสังเกตมาทดสอบกันว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และผู้สังเกตจะต้องได้รับการอบรมวิธีสังเกตที่ดีที่ถูกต้องด้วย การสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ที่ถูกสังเกตรู้ตัว เพราะถ้าแสดงพฤติกรรมที่เสแสร้งผลการสังเกตจะเชื่อถือไม่ได้ หรือผู้ที่เราต้องการสังเกตไม่แสดงพฤติกรรมก็ไม่สามารถวัดอะไรได้เช่นกัน ข้อสำคัญคือ ต้องศึกษาการแปลผลจากการสังเกตให้ดี

2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีหลักจิตวิทยาในการพูดการถาม เพื่อให้ได้พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการทราบ ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ต้องมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา มีนิสัยในการแสดงออกโดยการพูดจากผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างความเป็นกันเองด้วยจึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง คำถามที่ใช้ต้องสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการตอบด้วย ดังนั้นคำถามแต่ละข้อจึงควรทดลองให้ดีกว่า ไม่ควรสร้างข้อคำถามมาก เป็นคำถามสั้นๆ และชัดเจน

3. การเขียนตอบ มีทั้งเป็นข้อความหรือข้อคำถาม หรือสถานการณ์ภาพหรือสถานการณ์ภาษา แล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอ ตัวเร้าหรือตัวกระตุ้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแต่ละคนจะได้รับตัวเร้าเหล่านี้ เขามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ก็จะตอบออกมาด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งบางที่เรียกว่า การรายงานตนเอง (self – report) เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง บางที่เรียกแบบทดสอบ (test) การเขียนตอบมีรูปแบบของการเขียนหลายรูปแบบ ดังนี้

3.1 ประเภทข้อความเดี่ยว

3.2 ประเภทข้อความคู่

3.3 ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว

3.4 ประเภทสถานการณ์

3.5 ประเภทสถานการณ์ตอบใช่ - ไม่ใช่

3.6 ประเภทสถานการณ์หรือข้อคำถามเป็นภาพ

4. การใช้จินตนาการ เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ เพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซับในส่วนลึกของความรู้สึกในตัวคนแต่ละคนซึ่งจะแตกต่างกันออกไป เทคนิคการใช้จินตนาการ สิ่งเร้าเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยตรงการตอบจึงตอบได้เสรีตามความรู้สึกในตัวของแต่ละบุคคล การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จิตนั้นก็จะแสดงความรู้สึกออกมา การหาแนวทางแปลที่ดีจึงเป็นกลุ่มที่รู้จัก (Known groups) ว่าถ้าเป็นกลุ่มที่รู้จักนี้ให้เห็นสถานการณ์หรือภาพนี้แล้ว จะจินตนาการว่าเป็นอะไร ศึกษาให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรง (Validity) ดีแล้วจึงนำมาใช้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาด้านนี้ขาดความเที่ยงตรงและขาดความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่มาก

5. การใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ (Physiological measures) การวัดทางกายภาพสามารถวัดอาการบางประการของระบบฮอร์โมน (hormones) ระบบของต่อมและระบบประสาทอัตโนมัติ (autonomic nervous system) แม้แต่อัตราการหายใจยังสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแบบนี้ทำให้นักจิตวิทยาสนใจวัดทางกายเพื่อทำนายด้านจิตใจ ทำให้มีเครื่องมือและกระบวนการหลายอย่าง มีการประยุกต์เพื่อวัดปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ทางเคมีอีกหลายอย่าง เพื่อดูลักษณะของร่างกายว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม การวัดบุคลิกภาพโดยอาศัยเครื่องมือทางกายภาพก็ยังไม่ได้ผลเป็นที่เชื่อถือได้มากนัก เพราะมีความคลาดเคลื่อนในการแปลผล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวัดโดยการทดสอบ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่เป็นปรนัยมากกว่าวิธีอื่น การนำไปใช้ก็สะดวก ประหยัดเวลา และแรงงาน รวมทั้งใช้กันอย่างแพร่หลาย (เกียรติศักดิ์ ส่องแสง. 2538 : 27) และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสนใจนำมาศึกษาครั้งนี้มี 2 รูปแบบ คือ แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสถานการณ์เลือกตอบซึ่งทั้ง 2 รูปแบบสร้างตามแนวของแบบทดสอบ SEI

2. วิธีสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพ

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวัดบุคลิกภาพนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การสังเกต การรายงานตนเอง การจินตนาจากภาพ การศึกษาประวัติ และการวัดทางสรีระวิทยา เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือวัดแบบรายงานตนเอง โดยมีวิธีการสร้างอยู่ 3 วิธีดังนี้ (ล้วน สายยศ. 2538 : 5 – 9)

1. โดยยึดทฤษฎีเป็นฐาน (Theoretical Approach) วิธีการนี้เริ่มจากการนิยามบุคลิกภาพให้เห็นชัดตามทฤษฎีที่ยึดถือหรือลักษณะบุคลิกภาพที่ต้องการจะวัด แล้วจึงเขียนข้อคำถามตามสิ่งที่ได้นิยามไว้ อาจจะเป็นข้อความ สถานการณ์ หรือภาพก็ได้ ต่อจากนั้นจึงนำไปหาคุณภาพต่อไป

2. โดยยึดการจำแนกสิ่งที่รู้ชัด (Empirical Approach) เป็นการสร้างแบบสอบถามโดยเริ่มจากการสร้างตามวิธีที่ 1 แต่ต้องนำข้อคำถามมาศึกษาเกณฑ์ของแต่ละข้อว่าจำแนกได้เด่นชัดหรือไม่ ดังนั้น แต่ละข้อจะต้องศึกษาจากกลุ่มที่รู้เด่นชัดว่ามีสิ่งนั้นอยู่แล้ว และไม่มีสิ่งนั้น อาจหาได้โดยวิธีทดสอบความแตกต่างหรือหาสหสัมพันธ์ก็ได้

3. โดยยึดความคงเส้นคงวภายใน (Internal Consistency Approach) การสร้างแบบนี้เริ่มจากการสร้างตามวิธีที่ 1 เช่นกัน แต่ต้องสร้างจำนวนข้อมากๆ แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อแยกว่าข้อใดอยู่ในองค์ประกอบใด เพื่อดูความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการกำหนดลักษณะขององค์ประกอบของบุคลิกภาพแต่ละด้าน

3. แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง SEI : Self – Esteem Inventory

การวัดความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการวัดบุคลิกภาพด้านหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจศึกษาเป็นอย่างมาก และได้มีการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นในหลายรูปแบบ และสเกลวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self – Esteem หรือ RSE) เป็นแบบทดสอบหนึ่งที่มีการนำมาใช้ในการวิจัยทางสังคมวิทยาอย่างกว้างขวาง โดยเน้นการวัดเป้าหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง การให้คะแนนหากได้คะแนนจากการวัดสูงจะแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่รู้สึกว่าคุณค่า ในทางตรงข้ามหากได้คะแนนต่ำ จะเป็นการแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่รู้สึกว่าคุณค่า แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีคุณค่าอยู่เหนือผู้อื่น การตอบคำถามมีทั้งหมด 10 ข้อ มีลักษณะเป็น 4 สเกล วัดระดับความคิดเห็นของบุคคลตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปจนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สเกลนี้สามารถแสดงความเที่ยงตรงเชิงเหมือนได้เป็นอย่างดีเมื่อนำมาวัดเทียบกับการวัดความภาคภูมิใจในตนเองในรูปแบบอื่นๆ และสามารถใช้ทำนายค่าความเที่ยงตรงได้อย่างแม่นยำ (Rosenberg, 1965) Baker และ Gallant ได้ทำการศึกษาพบว่า ในการศึกษาเปรียบเทียบการวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบแตกต่างกัน แบบทดสอบ RSE เป็นสเกลการวัดที่ดีกว่าสเกลการวัดแบบอื่นๆ ในด้านของการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและการทำนายค่าความเที่ยงตรง (Baker & Gallant, 1985)

แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ RSE สเกลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยทางสังคมวิทยาและนำมาใช้ในการวัดเป้าหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงไม่สามารถนำมาใช้สังเกตความเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนที่เกิดขึ้นได้ ในเวลาต่อมาจึงได้มีการศึกษาการวัดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดการสร้างแบบสำรวจความภาคภูมิใจในตนเองของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith Self – Esteem Inventory หรือ SEI) ขึ้น การวัดความภาคภูมิใจ

ในตนเองของคูเปอร์สมิธจะประกอบด้วย self – derogation และ self – worth และสามารถเป็นประโยชน์อย่างมาก ในการช่วยให้พบความเปลี่ยนแปลงของความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แต่กระบวนการในการวัดไม่แตกต่างไปจาก RSE สเกล คือเป็นสเกลวัดระดับความรู้สึกเช่นเดียวกัน และในการศึกษารูปแบบของการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของวิธีที่นำมาใช้วัดความภาคภูมิใจในตนเองของ Demo (1985) พบว่า แบบทดสอบ SEI มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทดสอบอื่นๆ และสามารถแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเหมือนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลที่ได้มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความสามารถที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำแบบทดสอบ SEI มาใช้ในการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองดังจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

(<http://www.geocities.com/CapitolHill/8452/doneit.html>)

แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง SEI ถูกออกแบบมาเพื่อใช้วัดในเด็ก ข้อคำถามเขียนขึ้นโดย Rogers and Dymond (1954) และจากงานวิจัยของ Coopersmith แบบทดสอบ SEI แบ่งการวัดเป็น 2 ด้าน คือ วัดความภาคภูมิใจในตนเองสูง และวัดความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีข้อคำถาม 50 ข้อที่มีคุณภาพขั้นต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจข้อคำถามทั้งหมดนี้มีรูปแบบในการสร้าง คือ แบ่งวัดการยอมรับเกี่ยวกับตนเองเป็น 4 ด้าน คือ การยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ในแต่ละข้อคำถามมีลักษณะเป็นข้อความอธิบายเกี่ยวกับตนเอง โดยมีช่องแสดงความคิดเห็น 2 ตัวเลือก คือ “ใช่ตัวฉัน” และ “ไม่ใช่ตัวฉัน” การให้คะแนนเป็น 0,1 และจะได้ 1 คะแนน ในกรณีที่ข้อความที่แสดงความภาคภูมิใจในตนเองสูง ตอบ “ใช่ตัวฉัน” และในข้อความที่แสดงการวัดความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ตอบ “ไม่ใช่ตัวฉัน” ดังนั้น คะแนนของแบบทดสอบ SEI จึงอยู่ในช่วง 0 – 50 คะแนน (John and others. 1990 : 127 – 128)

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบทดสอบ SEI ของคูเปอร์สมิธ

ข้อความ	แสดงความคิดเห็น	
	ใช่ตัวฉัน	ไม่ใช่ตัวฉัน
1. ด้านการยอมรับนับถือตนเอง		
(0) ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเอง		
(00) มีหลายอย่างในตัวข้าพเจ้าที่อยากเปลี่ยนแปลง		
2. ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน		
(0) เพื่อนๆมักคล้อยตามความคิดของข้าพเจ้า		
(00) ข้าพเจ้าเข้ากับคนอื่นไม่ค่อยได้		

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อความ	แสดงความคิดเห็น	
	ใช้ตัวฉัน	ไม่ใช้ตัวฉัน
3. ด้านการได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง		
(0) พ่อแม่และข้าพเจ้าอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข		
(00) สมาชิกในบ้านไม่มีใครสนใจข้าพเจ้า		
4. ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน		
(0) ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในงานที่ทำที่โรงเรียน		
(00) ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงออกเมื่ออยู่โรงเรียน		

มีนักจิตวิทยาหลายท่านนำแบบทดสอบ SEI ไปทดสอบหาคุณภาพความเชื่อมั่นด้วยวิธีที่แตกต่างกันออกไป เช่น J.B. Taylor และ Reitz (1968) พบว่า เมื่อหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบโดยวิธีสอบแบบแบ่งครึ่งฉบับจะทำให้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ส่วน Coopersmith ได้นำแบบทดสอบ SEI ไปหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่ใช้เวลาในการวิจัยไม่เท่ากัน คือ กลุ่มที่ 1 ใช้เวลาในการสอบซ้ำห่างกัน 5 สัปดาห์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 ส่วนกลุ่มที่ 2 ใช้เวลาในการสอบซ้ำห่างกัน 3 ปี ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .70 จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า แบบทดสอบ SEI เป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง จึงเป็นที่ยอมรับของนักจิตวิทยาทั่วไปที่สนใจศึกษาความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำแบบทดสอบของคูเปอร์สมิทมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเครื่องมือวัดทุกชนิด ซึ่งมีนักวิจัยทางการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความเที่ยงตรงไว้ดังจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ อนาสตาซี (Anastasi. 1967 : 29) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบคือระดับที่แบบทดสอบนั้นวัดได้จริงในสิ่งที่ตั้งใจวัด สแตนเลย์ และฮอปกินส์ (Stanley and Hopkins. 1972 : 101) และ ฟีสต์ (Feist. 1990 : 702) กล่าวไว้คล้ายคลึงกันว่าความเที่ยงตรงของการวัดหมายถึง การวัดนั้นตรงตามหน้าที่ที่จะวัดได้ดีเพียงใด หรือระดับที่การวัดสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อนันต์ ศรีโสภ (2525 : 43) กล่าวว่าแบบทดสอบใดที่มีความเที่ยงตรงหมายถึง แบบทดสอบนั้นสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ส่วนเชดคักต์ โฆวาสินธุ์ (2526 : 40 – 41) ให้ความหมายว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง คุณสมบัติหรือความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการจะวัด ไม่ว่าจะเป็นไปในขอบเขตของเนื้อหา นิยาม

หรือโครงสร้างของสิ่งนั้น และลั้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 246) กล่าวว่าความเที่ยงตรงเป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ความถนัด เจตคติ จริยธรรม บุคลิกภาพ และอื่นๆ แบบทดสอบทุกฉบับจะต้องมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรง จึงจะเชื่อได้ว่าเป็นแบบทดสอบที่ดีและผลที่ได้จากการวัดจะถูกต้องตรงตามที่ต้องการ

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการจะวัด

ความเที่ยงตรงในการวัดจำแนกตามคุณลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการวัดได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ (ลั้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 318 – 330)

- ✓ 1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
- ✓ 2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (Criterion – Related Validity)
- ✓ 3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของความเที่ยงตรงแต่ละประเภทตามลำดับ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การวัดด้านจิตพิสัย (Affective domain) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่มีความสำคัญไม่มากนัก แต่บางอย่างจำเป็นต้องอิงเนื้อหาหรือเป้า (target) หรือกรอบ (domain) ของจิตพิสัยที่ต้องการวัด กรอบที่ว่านี้ต้องออกแบบเหมือนกับตารางวิเคราะห์รายละเอียดข้อสอบ (table of specific) เพราะถ้าเขียนข้อสอบตามตารางที่กล่าว ข้อสอบจะมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทันที ตารางวิเคราะห์รายละเอียดของความรู้สึกรู้สึกมีอยู่หลายแบบแล้วแต่ใครจะคิดกรอบการวัดที่ตนเองต้องการศึกษาอาจเป็นกรอบของเจตคติ กรอบของค่านิยม หรือกรอบของบุคลิกภาพก็ได้ถ้าเขียนข้อสอบตามกรอบที่กำหนดให้อย่างละเอียด แบบทดสอบจะมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และในการวัดความรู้สึกรู้สึกด้านอื่นๆ ก็สามารถจะสร้างกรอบไว้ก่อนได้ แล้วเขียนข้อความหรือสถานการณ์หรือภาพและคำถามให้อยู่ในกรอบ ก็ถือว่ามีความครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้ ถ้าแต่ละกลุ่มสร้างเป็นตารางกำหนดรายละเอียดของข้อสอบ (item specification) ด้วยก็ยิ่งเขียนได้ตรงตามที่ต้องการ ไม่ว่าใครจะเอาไปเขียนก็จะทำได้เหมือนกัน

การให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพิจารณาว่าข้อความที่เขียนถูกต้องตามนิยามปฏิบัติการในกรอบขอบเขตที่ต้องการวัดหรือไม่ ถือว่าเป็นการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเท่านั้น (Gable. 1986) การพิจารณาข้อความตลอดจนการวิเคราะห์แต่ละข้อออกมาว่าเหมาะสมเพียงใดแก้ไขอย่างไรบ้าง ถือเป็นกระบวนการ Content Validation

2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (Criterion – Related Validity)

ความเที่ยงตรงแบบนี้เป็นการหาความสัมพันธ์ของคะแนนผลการสอบกับคะแนนเกณฑ์ (criteria) คะแนนเกณฑ์ตัวหนึ่งคือ คะแนนเกณฑ์ปัจจุบัน เช่น ความรู้ปัจจุบัน ความคิด

ปัจจุบัน ค่านิยมปัจจุบัน บุคลิกภาพปัจจุบัน ฯลฯ การหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการสอบข้อสอบนั้นกับคะแนนเกณฑ์ปัจจุบัน เรียกว่า ความเที่ยงตรงตามสภาพ (concurrent validity) แต่ถ้าเอาคะแนนผลการสอบของข้อสอบนั้นไปสัมพันธ์กับเกณฑ์ในอนาคตเช่น คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) คะแนนที่ได้ในเดือนหน้า คะแนนอื่นๆ อีกปีหรือหลายปี ความเที่ยงตรงแบบนี้เรียกว่า ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (predictive validity)

2.1 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบที่วัดได้ตรงตามความเป็นจริงในสภาพปัจจุบัน เช่น แบบทดสอบศีลธรรม ถ้าเด็กทำได้คะแนนสูงในเวลาสอบ สภาพความเป็นจริงของเด็กในเวลานั้นควรจะเป็นผู้มีศีลธรรมสูงด้วย ไม่ใช่สอบวัดศีลธรรมได้คะแนนสูง แต่กลับมีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อย เบียดเบียนเพื่อนฝูง การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบนั้นๆ กับคะแนนเกณฑ์ที่เขาประพฤติปฏิบัติจริงๆ ได้มาเท่าไรจึงเป็นความเที่ยงตรงตามสภาพ เกณฑ์ปัจจุบันของจิตพิสัยอื่นๆ เช่นความสนใจ เจตคติ จริยธรรม บุคลิกภาพเหล่านี้สามารถ วัดโดยวิธีอื่นๆ ได้ การสังเกตถือเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการวัดความรู้สึก ยิ่งบวกด้วยการสัมภาษณ์ด้วยแล้วยิ่งได้ความเป็นจริงมากขึ้น สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงของเครื่องมือได้ดี

2.2 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity)

เป็นความเที่ยงตรงอีกแบบหนึ่งที่ต้องอาศัยเกณฑ์เป็นเครื่องช่วยชี้ผลแต่เกณฑ์ในความเที่ยงตรงแบบนี้ เป็นเกณฑ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นั่นคือถ้าจะหาความเที่ยงตรงแบบนี้ต้องสอบแบบทดสอบนั้นไว้ก่อน แล้วทิ้งระยะเวลาไว้สักระยะหนึ่ง เช่น เดือนหน้า ภาคเรียนหน้า หรือปีหน้า แล้วเอาคะแนนที่ต้องการมาหาความสัมพันธ์กับคะแนนแบบทดสอบนั้น ได้ค่าเท่าไร ก็จะเป็นค่าของความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ตามที่ต้องการ ซึ่งอาจสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบทดสอบ คะแนนที่หวังไว้ในอนาคต เช่น ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม จริยธรรมและบุคลิกภาพ ถ้านำคะแนนตอนสอบคัดเลือกสัมพันธ์กับคะแนนเกณฑ์สูง แปลว่า แบบทดสอบหรือเครื่องมือวัดนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ ในการสอบคัดเลือกทุกชนิด ผู้จัดการสอบหวังว่าจะได้คนดีมีฝีมือในการเรียนหรือการทำงาน แต่ถ้าเลือกคะแนนสูงๆ ไว้แล้วยังจะมีเรียนตก ทำงานไม่ประสบความสำเร็จ แปลว่า เครื่องมือสอบคัดเลือกไม่มีความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์นั่นเอง ควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใหม่

3. ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

เป็นการมองข้อคำถามของเครื่องมือวัดโครงสร้างหรือแนวคิดทฤษฎีใด จากผลการตอบคำถามของเครื่องมือข้อนั้น ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างพิจารณาถกเถียงเน้นตรงข้อมูลจากผลการตอบ ว่าเป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากสหสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบในฉบับของมันหรือกับฉบับอื่นที่พิสูจน์มาแล้ว หรือสิ่งที่รู้แน่ชัดมาแล้ว

เครื่องบ่งชี้ของความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (evidence of construct validity) มีอยู่ 4 อย่าง คือ การหาสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น การวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrate Multimethod analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) และเทคนิคเปรียบเทียบกลุ่มที่รู้จัก (Known – Groups Technique)

3.1 วิธีหาสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น

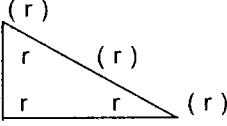
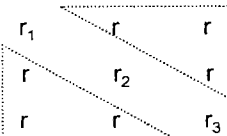
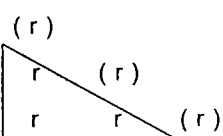
การหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างแบบนี้ค่อนข้างง่าย เมื่อนักวิจัยสร้างเครื่องมือวัดจิตพิสัยอะไรอย่างหนึ่งเสร็จแล้ว อยากหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างก็ต้องไปหาเครื่องมือมาตรฐานที่สร้างมาดีแล้วที่วัดด้านโครงสร้างเดียวกับของเรา และนำมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน สอบเสร็จแล้วตรวจให้คะแนนทั้งสองฉบับ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งมีคะแนนสองตัว คือ คะแนนจากข้อสอบของผู้วิจัยเอง และคะแนนจากข้อสอบที่เชื่อว่ามีโครงสร้างอยู่แล้ว ต่อจากนั้นเอาคะแนนจากข้อสอบสองกลุ่มมาหาค่าสหสัมพันธ์กัน ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญกัน ก็แสดงว่าข้อสอบของผู้วิจัยมีโครงสร้างเดียวกันกับข้อสอบมาตรฐานนั้น ก็สามารถสรุปได้เลยว่า ข้อสอบที่เราสร้างขึ้นใหม่มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง นั่นคือข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวัดคุณลักษณะเดียวกันกับแบบทดสอบมาตรฐานนั้น

กรณีข้อสอบฉบับหนึ่งวัดหลายด้านหลายคุณลักษณะ การหาข้อสอบมาตรฐานมาสัมพันธ์ก็ต้องพิจารณาให้ดี เช่น ความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความยุติธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรอบคอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความใจกว้าง ก็จะต้องหาแบบทดสอบหรือข้อสอบมาตรฐานที่อธิบายแยกแยะคุณลักษณะย่อยๆ ด้วย แล้วนำมาหาความสัมพันธ์กัน โดยแยกสัมพันธ์กันแต่ละคุณลักษณะ เพื่อจะได้พิจารณาดูว่าของเรากับของเขา วัดในสิ่งเดียวกันหรือไม่ ด้านใดสัมพันธ์มากด้านใดสัมพันธ์น้อย หาสหสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation) ระดับคุณลักษณะของแบบทดสอบทั้งสองฉบับ ก็สามารถแปลความหมายได้ ถ้าแต่ละคุณลักษณะสัมพันธ์กันสูงในคุณลักษณะเดียวกัน และสัมพันธ์กันต่ำในคุณลักษณะต่างกัน ก็ถือว่าแบบทดสอบของเรามีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเป็นที่น่าเชื่อถือได้

3.2 การวิเคราะห์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multitrate Multimethods)

หรือ MTMM

บางคนเรียกวิธีนี้ว่า ลักษณะหลากหลายวิธี วิธีนี้คิดขึ้นโดยแคมป์เบล และฟิสก์ (Campbell and Fiske. 1959) แนวคิดสำคัญเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรวิธีวัดต่างๆ กับคุณลักษณะ (traits) ต่างๆ ในการวัดเป่าอย่างหนึ่ง ซึ่งเป่าอาจจะเป็นเจตคติ ค่านิยม จริยธรรม หรือบุคลิกภาพก็ได้ วิธีการวัดนั้นแต่ละเป่าอาจวัดได้หลายวิธี ขณะเดียวกันในเป่าเดียวกันอาจแบ่งออกเป็นการวัดหลายคุณลักษณะด้วย ดังตัวอย่าง การวัดความเป็นผู้นำ คุณลักษณะที่จะวัดมีความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ ส่วนวิธีการวัดมีแบบทดสอบกับการสังเกต เขียนแสดงเป็นตารางได้ดังนี้ (สอบ 2 ครั้งกับกลุ่มเดียวกัน)

		วิธี 1 แบบทดสอบ	วิธี 2 การสังเกต
		T ₁ T ₂ T ₃	T ₁ T ₂ T ₃
วิธี 1 (M ₁)	- คัดริเริ่ม (T ₁)		
แบบทดสอบ	- รับผิดชอบ (T ₂)		
	- มนุษย์สัมพันธ์ (T ₃)		
วิธี 2 (M ₂)	- คัดริเริ่ม (T ₁)		
แบบสังเกต	- รับผิดชอบ (T ₂)		
	- มนุษย์สัมพันธ์ (T ₃)		

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะได้เป็นค่า R หรือค่า r เกิดจากการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโปรดักเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation) ขรรณงานันเอง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์แปลผลได้ 3 อย่าง คือ

3.2.1 ความเชื่อมั่น (Reliability)

หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณลักษณะต่างๆ ได้คงที่แน่นอน ซึ่งจากตารางข้างต้นสามารถดูค่าความเชื่อมั่นได้จากค่าสหสัมพันธ์ในเส้นทแยงมุม คือ ค่า r ซึ่งวงเล็บ () ไว้ันเอง เป็นผลจากใช้คุณลักษณะเดียวกันวิธีเดียวกัน (monotrait - monomethod : MM) บางที่เรียกชื่อว่า reliability diagonals ซึ่งความจริงก็คือ ความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำันเอง

3.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity)

หมายถึง การวัดในคุณลักษณะเดียวกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันจะมีค่าสหสัมพันธ์กันสูง จากตารางข้างต้น ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนเป็นผลจากค่าสหสัมพันธ์ภายในที่เกิดจากคุณลักษณะเดียวกัน แต่ใช้วิธี (แบบทดสอบ) ต่างกัน (same traits using different methods) คือ ค่า r_1 , r_2 และ r_3 นั้นเอง

3.2.3 ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity)

หมายถึง การวัดในลักษณะต่างกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำ และจากตารางค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก เป็นผลจากค่าสหสัมพันธ์ภายในที่เกิดจากคุณลักษณะต่างกันและใช้วิธีต่างกัน (different traits using different methods) หรืออาจเกิดจากคุณลักษณะต่างกันและใช้วิธีเหมือนกันก็ได้ ตามธรรมดาแล้วค่าสหสัมพันธ์จะน้อยเพราะของต่างกันไปหาค่าสหสัมพันธ์กันก็ย่อมไม่เกี่ยวข้องกันอยู่แล้ว จึงจะถูกต่อง ถ้าสร้างข้อสอบวัดคุณลักษณะต่างกันเกิดไปสัมพันธ์กัน ก็แปลว่าแบ่งแยกหรือจำแนกไม่ได้

ส่วนใหญ่ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน เกิดจากการเอาแบบทดสอบของเราสร้างเองไปหาสหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานหรือที่สร้างไว้ดีแล้วและวัดสิ่งเดียวกับที่เราต้องการวัด ผลออกมาเป็นค่าสหสัมพันธ์ค่าหนึ่งๆ ก็คือความเที่ยงตรงเชิงเหมือน สหสัมพันธ์แบบนี้ค่ายิ่งสูงยิ่งดี แบบทดสอบมาตรฐานหรือที่สร้างดีแล้ว อาจมีวิธีการวัดเหมือนหรือต่างจากเราก็ได้ แต่สร้างคนละคนกับเรา

ในทำนองเดียวกันความเที่ยงตรงเชิงจำแนก เกิดจากการเอาแบบทดสอบมาตรฐานหรือแบบทดสอบที่สร้างไว้ดีแล้ว วัดสิ่งที่เราต้องการวัดแตกต่างกันออกไป แต่ก็ยังอยู่ในกลุ่มเดียวกันแต่คุณลักษณะในการวัดแตกต่างกันค่าสหสัมพันธ์ควรจะน้อย จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

3.3 วิธีการเปรียบเทียบกลุ่มรู้จัก (Known Groups Technique)

เครื่องมือวัดที่ดีต้องสามารถจำแนกสิ่งที่ต้องการวัดได้เด่นชัดระหว่างกลุ่มที่คุณลักษณะนั้นมีอยู่มากอย่างชัดเจน และกลุ่มที่ไม่มีคุณลักษณะนั้นหรือมีอยู่น้อยมากอย่างชัดเจน การหาความเที่ยงตรงแบบนี้ ขั้นแรกต้องนิยามสิ่งที่จะวัดให้ชัดเจน แล้วเลือกวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัดสิ่งนั้นหรือคุณลักษณะนั้น ขั้นที่สอง ตรวจสอบข้อคำถามหรือข้อความให้ดีกว่าก่อนว่าใช้ได้แล้ว ขั้นที่สาม เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดเป็นสองพวก คือ กลุ่มที่ 1 เป็นพวกที่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะนั้นสูงหรือมีมาก อีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มที่ 2 เป็นพวกที่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดน้อยมาก ขั้นที่สี่ เอาเครื่องมือไปสอบวัดกับกลุ่มทั้งสอง ถ้าต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ก็ถือว่าเครื่องมือที่สร้างใหม่นี้มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

ในการวัดทางบุคลิกภาพ มีคุณลักษณะบางประการอาจเลือกเปรียบเทียบระหว่างคนปกติกับคนผิดปกติก็ถือว่าเป็นกลุ่มที่รู้จักได้ กลุ่มคนผิดปกติอาจหาได้จากผลการตรวจของแพทย์แล้ว บางกลุ่มส่งไปอยู่โรงพยาบาลโรคจิตหรือโรคประสาท คนที่พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางกลุ่มส่งเข้าสถานที่กักกันหรือคุก ดังนั้น กลุ่มที่รู้จักแล้วควรนิยามให้ชัดด้วย บางทีการแยกต้องอาศัยข้อมูลจากครู เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง หรือสอบวัดจากแบบทดสอบมาตรฐาน แล้วมีข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ การใช้วิธีการสังเกตหรือสัมภาษณ์โดยอาศัยกลุ่มคนใกล้ชิด สามารถแยกพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างได้ดี

3.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการพิสูจน์ว่า ข้อสอบแต่ละข้อเมื่อสอบแล้วจะมีข้อมูลทางตัวเลขยืนยันได้หรือไม่ว่าวัดคุณลักษณะใด วัดคุณลักษณะเดียวกันหรือวัดที่ลักษณะและเป็นไปตามการจัดคุณลักษณะเมื่อเขียนข้อสอบตั้งแต่แรกหรือไม่ นั่นก็คือ เพื่อจะพิสูจน์โครงสร้างของข้อสอบว่าเป็นแบบใด เป็นไปตามโครงสร้างหรือทฤษฎีที่ตั้งไว้หรือไม่ แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีโปรแกรมสำเร็จรูปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ เช่น โปรแกรม SPSS และโปรแกรม LISREL ดังนั้น เมื่อมีข้อมูลแล้วเราจึงสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

ได้โดยใช้โปรแกรมดังกล่าว

✓ ข้อมูลที่จะได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบในการหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง มีดังนี้

3.4.1 สหสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation)

สหสัมพันธ์ระหว่างแต่ละข้อไม่นับสหสัมพันธ์ของตัวเอง จะมีจำนวน $n(n-1)/2$ ถ้า n เป็นจำนวนข้อ สหสัมพันธ์ระหว่างข้อเป็นสิ่งที่สำคัญพื้นฐาน จะได้ว่าข้อใดสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ความจริงสามารถจับกลุ่มของระดับความสัมพันธ์ได้

3.4.2 ค่าไอเกน (Eigen value)

ข้อมูลแสดงให้เห็นทราบว่า ตัวแปรซึ่งเป็นข้อสอบวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วจะมีโอกาสได้กี่องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบที่เชื่อถือได้กี่องค์ประกอบ การพิจารณาดูในช่องค่าของไอเกน (eigen value) องค์ประกอบที่เชื่อถือได้จะต้องมีค่าไอเกนตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป

3.4.3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)

ค่าที่ได้จากการหมุนแกนแล้ว การสกัดและการหมุนแกนมีหลายวิธีในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และอื่นๆ มีให้เลือก การสกัดนิยมใช้วิธี การสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principle Component Factoring Method) เขียนย่อๆ ว่า PC และหมุนแกนแบบ Varimax หรือจะเป็นวิธีอื่นใดก็ได้แล้วแต่สั่งจากโปรแกรม แต่ถ้าเลือกแบบใดก็ต้องรู้ธรรมชาติของแบบนั้นด้วยจึงจะดี การจะเลือกน้ำหนักองค์ประกอบว่าเท่าไรจึงจะสำคัญพอ โดยทั่วไปกำหนด .30 ขึ้นไป เพราะน้ำหนักองค์ประกอบคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับองค์ประกอบ ดังนั้น ความแปรปรวนที่ซ้อนทับกันควรมีมาก กรณีน้ำหนักองค์ประกอบ .30 ความแปรปรวนที่ซ้อนทับกันมีเพียง $(.30)^2 = 0.09$ คือ 9 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอง ถือว่ายังน้อยอยู่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 2 เรื่อง คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ซึ่งมีผู้วิจัยทั้งต่างประเทศและภายในประเทศ ดังจะกล่าวถึงในแต่ละหัวข้อต่อไป

1. งานวิจัยเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

มีผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบทั้งในต่างประเทศและภายในประเทศ ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบใน

ต่างประเทศ ส่วนใหญ่ทำการศึกษาโดยนำแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานมาใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อต้องการหาคุณภาพของแบบทดสอบ และวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของแบบทดสอบนั้น ดังที่ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างงานวิจัยในต่างประเทศต่อไปนี้ จะเป็นการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี และวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

กิลฟอร์ด และคณะ (Guilford and Others 1968 : 691 – 717) ได้วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความจำทางภาษาว่าจะเป็นองค์ประกอบของสมรรถภาพสติปัญญาด้านความจำทางภาษาหรือไม่ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบ พิจารณาคำนวณน้ำหนักองค์ประกอบของแบบทดสอบต่างๆ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนจำนวน 175 คน เป็นนักเรียนในเกรด 11 ของโรงเรียนริเวอร์ไซด์ (Riverside Country School) ทุกคนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาพูดของตน พบว่า แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดสมรรถภาพทางสติปัญญาด้านความจำทางภาษาในรูปหน่วย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .34 - .51 แบบทดสอบที่ใช้วัด MMC มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .30 - .48 แบบทดสอบที่ใช้วัด MMR มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .39 - .50 แบบทดสอบที่ใช้วัด MMS มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .30 - .52 แบบทดสอบที่ใช้วัด MMT มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .34 - .53 และแบบทดสอบ MMI มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .33 - .62

คาน (Khan, S.B. 1978 : 53 – 56) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยใช้แบบประเมินเจตคติต่อโรงเรียนของนักเรียนใน 4 ด้าน และใช้วิธีวัด 2 วิธี คือ ให้นักเรียนประเมินตนเอง และให้ครูเป็นผู้ประเมินเจตคติของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิง อายุ 8 ปี จำนวน 387 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่นของแบบประเมินที่นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองมีค่าอยู่ระหว่าง .70 ถึง .84 ส่วนแบบประเมินโดยครูมีค่าอยู่ระหว่าง .78 ถึง .93 และความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ทริจันอฟสกี (Tryjankowski. 1985 : 94) ทำการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของการประเมินระบบอาชีพของชาวยิว โดยลักษณะที่วัดมี 5 ลักษณะ และใช้เครื่องมือวัด 2 แบบ คือ แบบวัดสติปัญญาของเวสเลอร์สำหรับเด็กฉบับปรับปรุง (WISC – R) และแบบทดสอบความไม่สามารถทางการเรียนเฉพาะ (SLDT) ซึ่งวัดลักษณะพิเศษของการรับรู้ พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

แทรนท์ (Trant. 1986 : 104) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของแบบวัดลักษณะการเป็นผู้นำ (LSI) โดยใช้วิธีวัด 2 วิธี คือ ให้นักเรียนทำแบบสำรวจแบบรายงานตนเองและครูทำแบบประเมินนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้น 11 และ 12 จำนวน 94 คน พบว่า เฉพาะลำดับขั้นทักษะการสื่อสารด้วยการเรียนเท่านั้น ที่แสดงความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

เวนไรท์ (Wainwright, O.D. 1989 : 3006) ทำการศึกษาความเที่ยงตรงเชิง

โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาของเวสเลอร์ฉบับปรับปรุง (WISC 3 R) แบบทดสอบวัดความสามารถต่างๆ (DAS) และคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของสแตนฟอร์ด (SAT) ได้ระบุเขียนสะสมของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนจากเขตชนบทแถบอลาบามาตอนกลาง จำนวน 16 คน ผลการศึกษา พบว่า แบบทดสอบ WISC – R กับแบบทดสอบ DAS มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .67 ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนของแบบทดสอบมีค่าสูงและความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของแบบทดสอบมีค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบย่อยทักษะตัวเลขเบื้องต้นของแบบทดสอบ DAS กับคะแนนคณิตศาสตร์ของแบบทดสอบ SAT เท่ากับ .61 สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบสะกดคำ DAS กับแบบทดสอบย่อย การสะกดคำ SAT เท่ากับ .84 ส่วนสหสัมพันธ์ของแบบทดสอบย่อยการอ่านคำ DAS กับแบบการอ่าน SAT เท่ากับ .58

ซามาไร และนาฟาย (เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข. 2539 : 32 อ้างอิงจาก Samarai, A. and Naifai ,N. 1992. *Dissertation Abstracts International.*) ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนแบบเน้นมิติ (The Dimensions of Self – Concept : DOSC) ฉบับ H โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีเชื้อชาติอาหรับจากมหาวิทยาลัยในอเมริกา 3 แห่ง คือ จากลอสมองเจลีส์ 1 แห่ง และอีก 2 แห่ง จากโคโลราโด จำนวน 175 คน ผลจากการศึกษาพบว่า แบบทดสอบ DOSC ฉบับ H มีความเชื่อมั่นและมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง และวัดได้ 5 องค์ประกอบตามที่นิยามไว้ คือ ด้านความปรารถนา ความสนใจในทางวิชาการ ความเป็นผู้นำ – ความคิดริเริ่ม ความสามัคคี – ความขัดแย้ง

เฟอร์นันเดซ และเมธัว (Fernandez and Meteo. 1993 : 425 – 435) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบการประเมินวิชาการ (The Academic Setting Evaluation Questionnaire : ASEQ) ที่ได้สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนิสิตระดับมหาวิทยาลัยในประเทศสเปน จำนวน 748 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบ ASEQ จะวัดใน 3 องค์ประกอบ และมีความเที่ยงตรงตามองค์ประกอบดังนี้

1. ด้านความพอใจกับสภาวะในการทำงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .32 - .71
2. ด้านสภาวะสิ่งแวดล้อม มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .64 - .80
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .31 - .62

แอดดีโอ และกรีน (Addeo and Greene. 1994 : 439 – 446) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของรอบสัน (RSEQ) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยา จำนวน 307 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจของรอบสันฉบับนี้ จะวัดใน 3 องค์ประกอบ และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ความขัดแย้งในตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .26 - .62
 2. ความดึงดูดใจ มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ -.22 - .87
 3. ความนับถือและความเชื่อมั่นในตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ -.43 - .80
- สเตค (Stake. 1994 : 56 – 72) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัด

มโนภาพแห่งตนด้านการปฏิบัติ (The Performance Self – Concept Scale : PSES) ที่ได้สร้างไว้ในปี 1979 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ 365 คน เป็นชาย 96 คน หญิง 269 คน ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านการปฏิบัติ วัดมโนภาพแห่งตน ใน 6 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านมีความเที่ยงตรงตามองค์ประกอบดังนี้

1. ความชื่นชม มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .62 - .79
2. ความมีศีลธรรม มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .59 - .79
3. ความสามารถ มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .48 - .72
4. ความฉลาด มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .42 - .82
5. ความมีอำนาจ มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .56 - .71
6. ความอ่อนแอ มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .51 - .67

สโตลีย์ (Stolle. 1998 : 126) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทางจิตวิทยาการปรับตัวทางวัฒนธรรมและการพูด รูปแบบงานวิจัยที่ได้ตอบทางจดหมาย (PACCC – RV) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เทคนิคกลุ่มรู้จักในการหาหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเป็นการโต้ตอบทางจดหมายระหว่างบุคคลกับสภาพทั่วไปของพวกเขา ในขณะที่หาองค์ประกอบทางวัฒนธรรม คณะนักได้มาจากนักเรียนเกรด 7 ชาวอเมริกัน ที่มีเชื้อสายสเปน / เม็กซิกัน และอเมริกันขาว / ยุโรป ผลที่ได้จากการศึกษานับสนุนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสำหรับ PACCC – RV และคะแนนของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 งานวิจัยภายในประเทศ

มีผู้วิจัยในประเทศที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีทั้งการสร้างแบบทดสอบขึ้นเองหรือการนำแบบทดสอบมาตรฐานมาใช้ และนำแบบทดสอบมาตรฐานมาเปรียบเทียบกับคุณภาพกับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างเองหรืออาจเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบที่มีรูปแบบต่างกัน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

สมศักดิ์ บุญวิโรจน์ (2516 : 51 – 54) ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด ด้านสัญลักษณ์ โดยใช้แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน 5 ฉบับ และมีแบบทดสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 พบว่า แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ .77 และค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มีค่า .5751 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2528 : 100) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยในการเป็นพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัย 5 ด้าน คือ ความมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความขยันอดทน มนุษย์สัมพันธ์ การตัดสินใจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่สมัครเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกื้อการุณย์ ปี พ.ศ. 2527 จำนวน 6,900 คน แต่สุ่มมาวิเคราะห์ 100 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยในการเป็นพยาบาลทั้ง 5 ด้าน มีค่าตั้งแต่ .06 ถึง .28

สมสร วรช้อยน้อย (2532 : 113) ทำการศึกษาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์แบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยใช้แบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ 3 ชุด พบว่าแบบทดสอบทั้ง 3 ชุด มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนอยู่ระหว่าง 0.1415 ถึง 0.2249 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกอยู่ระหว่าง -0.1074 ถึง -0.27 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาวดี ตั้งบุบผา (2533 : 101 – 102) ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบทดสอบ 2 ฉบับ ผู้วิจัยสร้างเอง 1 ฉบับ และแปลจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์อีก 1 ฉบับ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่วัดองค์ประกอบต่างกันด้วยวิธีเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .7089 ถึง .8794 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการวัดองค์ประกอบต่างกันด้วยวิธีต่างกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ .1538 ถึง .3015

พรรณี เทพสุตร (2537 : 68) ศึกษาหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความวิตกกังวลในการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งวัดความวิตกกังวล 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการเรียน ด้านผู้สอน และด้านการสอบ แบบทดสอบมี 2 ลักษณะ คือ แบบสถานการณ์และแบบข้อความ พบว่า ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน มีค่าอยู่ระหว่าง .5961 ถึง .7769 ส่วนความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง -.3602 ถึง .4218

เบญจวรรณ แยมละมูล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีของแบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยเจตคติที่มีต่อโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครูในโรงเรียน ด้านนักเรียน และด้านการบริหารในโรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบแบบลิเคิร์ทและแบบออสกูด พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าอยู่ระหว่าง .7091 ถึง .9378 และทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง -.3325 ถึง .4783 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนตามต้องการ และเกือบทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และ .05

เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยมโนภาพแห่งตนหลายมิติ 11 ด้าน โดยใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติแบบลิเคิร์ต 2 ฉบับ คือฉบับที่แปลมาจากแบบทดสอบ SDQ II ของมาร์ช และแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบตั้งแต่ 0.3178 ถึง 0.7780 และจากการวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี พบว่า ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าอยู่ระหว่าง .5211 ถึง .7982 และทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง -.2179 ถึง .4762 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างพบว่า ส่วนใหญ่นักวิจัยนิยมใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบนี้สามารถให้องค์ประกอบที่สำคัญแยกออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ส่วนการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี มีประโยชน์สำหรับใช้ศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบตั้งแต่ 2 ฉบับขึ้นไป ที่มีรูปแบบของแบบทดสอบที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาความสอดคล้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างระหว่างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบแตกต่างกัน เมื่อใช้วิธีวิเคราะห์เหมือนกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

มีผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองทั้งในต่างประเทศและภายในประเทศหลายท่าน ดังจะยกตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาในต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะเน้นศึกษาที่ตัวนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อดูความสัมพันธ์ของความภาคภูมิใจในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีทั้งการสร้างแบบทดสอบขึ้นเองและใช้แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่เป็นมาตรฐานหรือเป็นที่ยอมรับมาใช้ประกอบการศึกษาด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

โกลด์สเบอร์ก (Goldberg. 1973 : 323 – 331) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยอินเดียนา จำนวน 49 คน ปรากฏว่าบุคคลที่มีความล้มเหลวจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำและมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยในทางที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังพบอีกว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความต้องการความสำเร็จสูงและเห็นความสำคัญของการเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

ลีเวนเบิร์ก (Levenberg. 1976 : 7299 – A) ทำการศึกษาเรื่องการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนเกรด 3 – 6 จำนวน 400 คน จากครอบครัวชนชั้นต่ำและชั้นกลาง โดยแบ่งตามเพศและระดับชั้นเรียน พบว่า การประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวก และถ้าอายุมากขึ้นจะมีความแม่นยำในการประเมินตนเองมากขึ้น และมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นด้วย

เนเกล (Negel. 1975 : 660 – A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กเชื้อสายสเปน เกรด 4 – 8 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กในชุมชนรอบนอกของอิลลินอยส์เหนือ และโคโรลาโด จำนวน 945 คน ใช้แบบสอบถาม Coopersmith's Self – Esteem วัดความภาคภูมิใจในตนเอง และ Sarason's General Anxiety Scale for Children และ Test Anxiety for Children พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล และได้ผลสอดคล้องกับการศึกษาของกัมเบ (Gubbay. 1978 : 215 – A) ซึ่งศึกษากับเด็กชาวฟิลิปปินส์และเม็กซิกัน โดยใช้แบบทดสอบชนิดเดียวกัน จากการศึกษพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองกับความวิตกกังวลสัมพันธ์กันทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเด็กเม็กซิกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญในเด็กชาวฟิลิปปินส์

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 87 – 92) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับความวิตกกังวล จากการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความวิตกกังวลน้อยกว่านักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และนักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

เลื่อง และแซนด์ (Leung and Sand. 1981 : 213 - 215) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเอง กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับวิทยาลัยทุกชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และนักศึกษาที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงก็มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

มอร์ริสัน และคนอื่นๆ (Morrison and others. 1973 : 412 – 415) ได้ทำการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองและการประมาณค่าตนเอง ต่อผลการเรียนโดยใช้แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง 3 ฉบับ คือ Coopersmith's Self – Esteem Inventory, Ziller's Social Self – Esteem Scale และ Coopersmith's Inventory จากผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อใช้แบบสอบถามฉบับแรก แต่แบบสอบถามอีก 2 ฉบับ ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญ

ริชมอนด์ และไวท์ (Richmond and White. 1971 : 425 – 429) ได้ศึกษาเรื่องสังคมมิติกับมโนภาพเกี่ยวกับตนเองของนักเรียน เกรด 5 และเกรด 6 จำนวน 204 คน โดยใช้แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith's Self – Esteem Inventory)

เพื่อวัดมโนภาพเกี่ยวกับตนเองและนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีองค์ประกอบ คือ การปฏิเสธหรือไม่ยอมรับตนเอง การยอมรับของบิดามารดา การหลอกตนเอง การไม่ยอมรับของผู้อาวุโส หรือผู้มีอำนาจ รวมทั้งการยอมรับจากสังคมและตนเอง

จากงานวิจัยที่กล่าวถึงในข้างต้นพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่าในการศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองในต่างประเทศ นิยมนำแบบทดสอบของคุเปอร์สมิธมาใช้ในการศึกษา อาจโดยการนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับแบบทดสอบแบบอื่นๆ ที่วัดความภาคภูมิใจในตนเองเหมือนกัน หรือนำมาสัมพันธ์กับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองก็ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของคุเปอร์สมิธเป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำแบบทดสอบของคุเปอร์สมิธมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเช่นกัน

2.2 งานวิจัยภายในประเทศ

มีนักวิจัยในประเทศหลายท่านได้ให้ความสนใจศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองเช่นกัน และจากการศึกษาพบว่า นักวิจัยในประเทศและต่างประเทศมีเป้าหมายทางการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองคล้ายคลึงกัน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532 : 57) ศึกษาผลการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้เข้าโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออก มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม (2519 : 78 – 80) ทำการศึกษามโนคติภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า มโนคติภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง อีกทั้งความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง และนอกจากนี้พบว่า นักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์ มีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กาญจนา พงษ์พฤกษ์ (2526 : 64) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวลและความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ส่วนความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความภาคภูมิใจในตนเอง

มะลิ อุดมภาพ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปัจจัยทางด้านการประสบความสำเร็จทางวิชาการ การประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ

การมีอำนาจหรืออิทธิพล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .7016 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพรรณิ จันทรวิเศษ (2539 : บทคัดย่อ) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดสุรินทร์มี 9 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จแห่งตน สัมพันธภาพของครอบครัว บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับตนเอง ความล้มเหลว สมรรถภาพแห่งตน ความอดทน และคุณธรรมแห่งตน ทั้ง 9 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนสะสม 49.60%

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับตัวแปรอื่นๆ ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล แสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นบุคลิกภาพหนึ่ง ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในนักเรียน อันจะส่งผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตต่อไป นอกจากนี้ ยังพบว่า แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีผู้นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นแบบมาตราส่วนแสดง ระดับความคิดเห็นเท่านั้น ยังไม่มีการสร้างแบบทดสอบในรูปแบบอื่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองใน 2 รูปแบบ คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบเลือกตอบ โดยนำแบบทดสอบของคูเปอร์สมิทมาใช้เป็นแนวทางในการสร้าง แล้วนำมาศึกษาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเพื่อศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบในแต่ละรูปแบบต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนมัธยมส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 165 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 7,207 คน เป็นนักเรียนชาย 3,606 คน และนักเรียนหญิง 3,601 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างต้องใช้อย่างน้อย 380 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เชื่อมั่นได้ 95 % (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 297 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1967. *Statistics : an introductory analysis.*) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,064 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน มีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จากการสำรวจมีโรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 8 โรงเรียน แต่ไม่มีโรงเรียนขนาดเล็ก ในแต่ละขนาดสุ่มโรงเรียนมาประมาณ 60 % ได้โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 5 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 เป็นชั้น มีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยสุ่มห้องเรียนมาประมาณ 25% ได้โรงเรียนขนาดกลาง 2 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 6 ห้องเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 17 ห้องเรียนดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวนห้องเรียน และจำนวนนักเรียน

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (ห้อง)
ขนาดกลาง	ราชันหาจารย์สามเสนวิทยาลัย	96 (2)
ขนาดใหญ่	สันติราษฎร์วิทยาลัย	107 (3)
	รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	123 (3)
ขนาดใหญ่พิเศษ	สารวิทยา	190 (4)
	ศรีอยุธยา	129 (3)
	ราชวินิตบางเขน	124 (3)
	ดอนเมืองจตุรจินดา	156 (4)
	ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง	139 (3)
	รวม	1,064 (25)

๕ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่สร้างตามแนวคิดของเปอร์สมีธ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีลักษณะการตอบแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับความคิดเห็น ประกอบด้วยองค์ประกอบของความภาคภูมิใจในตนเอง 4 ด้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ ดังนี้

1. การยอมรับนับถือตนเอง (Self – Regard)
2. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (Peers Self – Regard)
3. การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง (Parent Self – Regard)
4. การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน (School Self – Regard)

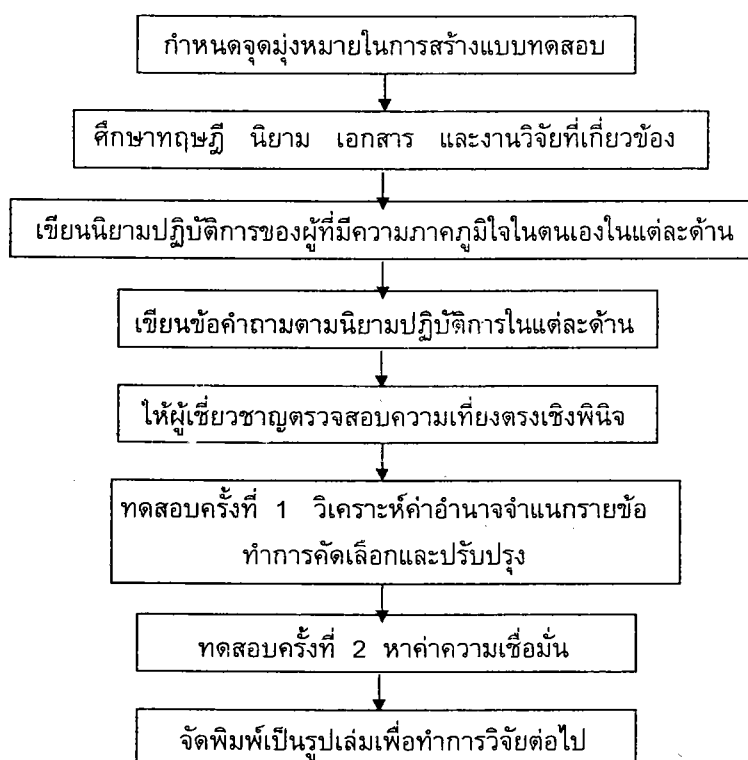
ฉบับที่ 2 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีลักษณะการตอบแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ในแต่ละตัวเลือกจะแสดงองค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้าน โดยให้นักเรียนตอบทุกตัวเลือก และในแต่ละตัวเลือกจะมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับความคิดเห็น มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน โดยแบ่งรูปแบบการตอบออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะการตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ มีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบที่มีลักษณะการตอบเป็นแบบข้อความ

การดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามภาพประกอบ 1 ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความทางบวกและข้อความทางลบ

1.2 ศึกษาทฤษฎี นิยาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

1.3 เขียนนิยามปฏิบัติการของผู้ที่มีลักษณะความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้านให้ชัดเจนดังนี้

1.3.1 การยอมรับนับถือตนเอง (Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ดังนี้ ยอมรับในความสามารถที่ตนเองมีอยู่ มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง มีความเชื่อมั่นในเหตุผลและการกระทำของตนเอง มีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาและสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.3.2 การได้รับการยอมรับจากเพื่อน (Peers Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศได้ สามารถเข้าสมาคมพูดคุยกับผู้อื่นได้ สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองและเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน มีส่วนสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ สามารถทำตนเป็นผู้นำของกลุ่มและได้รับความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี

1.3.3 การได้รับการยอมรับจากครอบครัว (Parent Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับบุคคลภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดีสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองและได้รับการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว เป็นบุคคลที่คนในครอบครัวให้ความสำคัญและเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่องและได้รับความเข้าใจจากทางบ้านเป็นอย่างดี

1.3.4 การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน (School Self – Regard) หมายถึง การที่บุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ สามารถแสดงความสามารถและกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองให้เป็นที่ยอมรับแก่อาจารย์ สามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นได้เป็นอย่างดี

1.4 เขียนข้อความตามนิยามปฏิบัติการในแต่ละด้านที่ได้กำหนดไว้ โดยสร้างข้อความรวม 4 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ รวม 80 ข้อ ต้องการข้อความที่มีคุณภาพรวมทั้งสิ้น 60 ข้อ

1.5 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน ด้านจิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับนิยามปฏิบัติการของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item – Objective Consistency : IOC) แล้วจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ไว้เป็นแบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.5.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 19 ข้อ มีค่า IOC ของทุกข้อความเท่ากับ 1.00

1.5.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 19 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

1.5.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 19 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

1.5.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 19 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

1.6 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1 โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จากโรงเรียนหอวัง จำนวน 200 คน แล้วจึงนำผลการสอบมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มที่ได้คะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ แล้ววิเคราะห์ด้วย t -test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ของเอ็ดเวิร์ด (ลวันสายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152 – 154. *Experimental Design and Psychological Research*.) ซึ่งแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ จำนวน 76 ข้อ มีค่า t ในแต่ละด้าน ดังนี้

1.6.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.094 ถึง 6.965 คัดเลือกไว้จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.408 ถึง 6.965

1.6.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.982 ถึง 8.205 คัดเลือกไว้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.051 ถึง 8.205

1.6.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.174 ถึง 8.034 คัดเลือกไว้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.890 ถึง 8.034

1.6.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 0.833 ถึง 7.450 คัดเลือกไว้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.156 ถึง 7.450

1.7 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ได้จากการคัดเลือกข้อที่อยู่ในเกณฑ์ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยจำนวน 110 คน และโรงเรียนสีกัน (วัฒนานคร) จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน จากนั้นนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนนและคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α - Coefficient ซึ่งผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นแยกเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1.7.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.807

1.7.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.839

1.7.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ

0.867

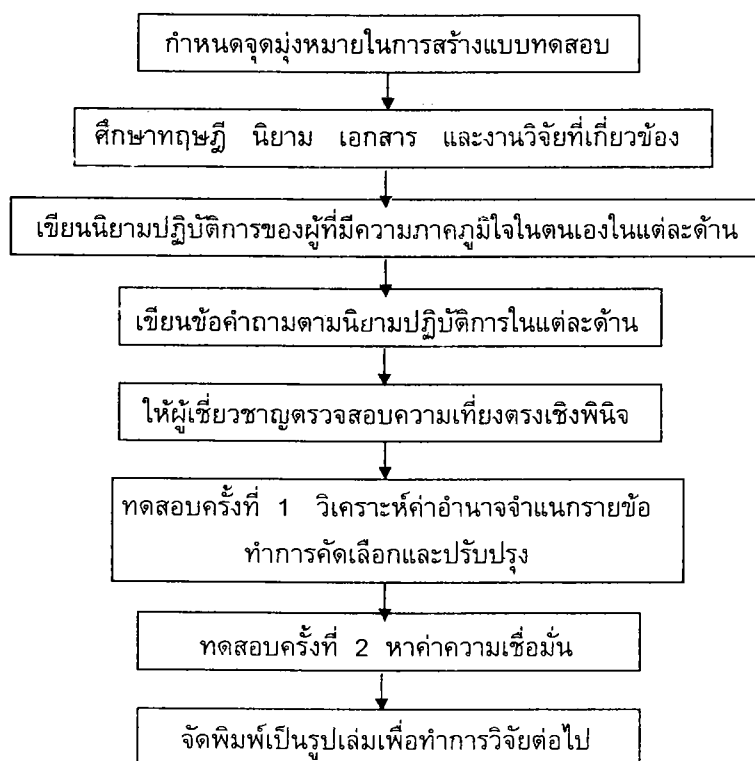
1.7.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.846

รวมแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.939

1.8 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,064 คน สำหรับทำการวิจัยต่อไป

2. การสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะการตอบเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก มีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบที่มีลักษณะการตอบเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก

การดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามภาพประกอบ 2 ดังนี้

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีลักษณะการตอบเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก

2.2 ศึกษาทฤษฎี นิยาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.3 เขียนนิยามปฏิบัติการของผู้ที่มีลักษณะความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้านให้ชัดเจน เช่นเดียวกับแบบทดสอบฉบับที่ 1

2.4 เขียนข้อความตามนิยามปฏิบัติการในแต่ละด้านที่ได้กำหนดไว้ โดยสร้างเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ มีตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ต้องการข้อที่มีคุณภาพจำนวน 20 ข้อ

2.5 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน ด้านจิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับนิยามปฏิบัติการของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item – Objective Consistency : IOC) แล้วจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ว่าเป็นแบบทดสอบ ซึ่งผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่า IOC แยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.5.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 23 ข้อ มีค่า IOC ของทุกข้อความเท่ากับ 1.00

2.5.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จำนวน 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 23 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.5.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว จำนวน 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 23 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.5.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน จำนวน 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 19 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.6 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1 โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จากโรงเรียนหอวัง จำนวน 200 คน แล้วจึงนำผลการสอบมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ (t) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มที่ได้คะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ แล้ววิเคราะห์ด้วย t – test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ของเอ็ดเวิร์ด (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 216 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152 – 154.

Experimental Design and Psychological Research.) หากในสถานการณ์ใดมีตัวเลือกด้านใดด้านหนึ่งที่มีค่า t ไม่ถึงเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการตัดออกทั้งข้อคำถาม ซึ่งผลปรากฏ

ว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่า t แยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.6.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.572 ถึง 7.226 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.253 ถึง 7.226

2.6.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 ถึง 7.505 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.452 ถึง 7.505

2.6.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.162 ถึง 7.091 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.852 ถึง 7.091

2.6.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.404 ถึง 7.450 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.113 ถึง 7.989

2.7 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ได้จากการคัดเลือกข้อที่อยู่ในเกณฑ์ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 110 คน และโรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน จากนั้นนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนนและคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α - Coefficient ซึ่งผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.7.1 ด้านการยอมรับนับถือตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.877

2.7.2 ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.786

2.7.3 ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.833

2.7.4 ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.808

รวมแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.886

2.8 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,064 คน สำหรับทำการวิจัยต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่สร้างขึ้นตามแนวของคูเปอร์สมิธ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีลักษณะการตอบแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งการวัดความภาคภูมิใจในตนเองออกเป็น 4 ด้าน

จำนวน 60 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อความทางบวกและทางลบ ดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าเป็นความจริงในระดับมากหรือน้อยเพียงใด โดยประเมินระดับความเป็นจริงในรูปเปอร์เซ็นต์ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นตามที่ต้องการ ดังนี้

- จริงมากที่สุด เมื่อเป็นข้อความที่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนในระดับ 100%
 จริงมาก เมื่อเป็นข้อความที่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนในระดับ 80%
 จริงปานกลาง เมื่อเป็นข้อความที่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนในระดับ 50%
 จริงน้อย เมื่อเป็นข้อความที่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนในระดับ 30%
 ไม่จริง เมื่อเป็นข้อความที่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนในระดับ 0%

ตัวอย่าง

ลักษณะ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด 100%	มาก 80%	ปานกลาง 50%	น้อย 30%	ไม่จริง 0%
1.	การยอมรับนับถือตนเอง - ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความพยายาม - ข้าพเจ้าไม่กลัwdัดสินใจด้วยตนเอง					
2.	การได้รับการยอมรับจากเพื่อน - เพื่อนชอบชวนข้าพเจ้าให้เข้าร่วม - ทำงานกลุ่ม - ข้าพเจ้ารู้สึกเหงาเพราะไม่มีเพื่อน					
3.	การได้รับการยอมรับจากครอบครัว - ผู้ปกครองจะร่วมชื่นชมยินดีหาก ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จ - ผู้ปกครองไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น จากข้าพเจ้า					
4.	การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน - อาจารย์มอบหมายงานสำคัญให้ ข้าพเจ้ารับผิดชอบ - ผลงานของข้าพเจ้าไม่เป็นที่ยอมรับ ของอาจารย์					

เกณฑ์การให้คะแนน

- ข้อความทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายดังนี้
- จริงมากที่สุด ให้ 4 คะแนน หรือมีระดับคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51
- จริงมาก ให้ 3 คะแนน หรือมีระดับคะแนนตั้งแต่ 2.51 – 3.50
- จริงปานกลาง ให้ 2 คะแนน หรือมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1.51 – 2.50
- จริงน้อย ให้ 1 คะแนน หรือมีระดับคะแนนตั้งแต่ 0.51 – 1.50
- ไม่จริง ให้ 0 คะแนน หรือมีระดับคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.50

ในกรณีที่ข้อความทางลบ จะมีเกณฑ์การให้คะแนนในทางตรงกันข้าม

ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองมีลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ในแต่ละตัวเลือกจะแสดงองค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้าน โดยให้นักเรียนตอบทุกตัวเลือก และในแต่ละตัวเลือกจะมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับความคิดเห็น มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในสถานการณ์แต่ละข้อความว่าเป็นความจริงในระดับมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับตัวนักเรียน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นตามที่ต้องการ ดังนี้

- 4 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมากที่สุด
- 3 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมาก
- 2 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนปานกลาง
- 1 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนน้อย
- 0 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นไม่เป็นความจริงสำหรับตัวนักเรียน
- นักเรียนจะต้องกาเครื่องหมายทุกข้อของตัวเลือก ตั้งแต่ ก – ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
0. ท่านคิดว่า การที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียนได้เป็นผลมาจากปัจจัยใด.					
ก. เพื่อนๆ รักและคอยช่วยเหลือในด้านการเรียน					
ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากผู้ปกครอง					
ค. ได้รับความเอาใจใส่จากอาจารย์					
ง. มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง					

ถ้านักเรียนเห็นว่าข้อในตัวเลือก ก คือ เพื่อนๆรักและคอยช่วยเหลือในด้านการเรียน มี
ความเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนปานกลาง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในตัวเลือก ก ที่ช่องระดับ
ความเป็นจริง 2

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคะแนนที่นักเรียนได้ในแต่ละข้อนั้นถือเอาตามตัวเลขที่นักเรียนเลือก โดยกา
เครื่องหมายลงในช่องที่ตรงกับตัวเลข เช่น ตัวเลือก ก ถ้านักเรียนกาตรงช่องหมายเลข 2 แสดง
ว่าได้ 2 คะแนน

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอ
ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดหมายวัน เวลา
ในการสอบ

3. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบทดสอบทั้ง 2 ชุด ไปทดสอบกับกลุ่ม
ตัวอย่าง โดยดำเนินการสอบดังนี้

4.1 ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอ
ความร่วมมือในการสอบ เพื่อให้ผลที่ได้เป็นจริงที่สุด

4.2 อธิบายให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจใน
ตนเอง และข้อปฏิบัติในการดำเนินการสอบเป็นอย่างดี

4.3 นักเรียนแต่ละคนจะได้ทำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ และจากการวิจัยครั้งนี้
ต้องการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสอบซ้ำ ดังนั้นนักเรียนจะได้ทำแบบทดสอบจำนวน 2 ครั้ง
โดยการสอบครั้งแรกผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-7 กุมภาพันธ์ 2544 และเว้น
ช่วงห่างระหว่างการสอบ 2 สัปดาห์ จากนั้นจึงทำการทดสอบครั้งที่ 2 โดยใช้เวลาในการเก็บ
ข้อมูลระหว่างวันที่ 15-21 กุมภาพันธ์ 2544 ในการสอบแต่ละครั้งผู้วิจัยจะกำหนดให้ใช้เวลาดังนี้
แบบทดสอบแบบข้อความใช้เวลาทำประมาณ 25 นาที แบบทดสอบแบบสถานการณ์ใช้เวลาใน
การทำประมาณ 30 นาที

5. นำกระดาษคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน จากนั้นจึงนำผลคะแนนที่ได้มาทำการ
วิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. การวิเคราะห์ข้อความเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

3. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบสอบซ้ำ (Test – Retest) โดยคำนวณจากสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 163 – 164)

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากการสอบครั้งที่ 1
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากการสอบครั้งที่ 2
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรม SPSS+ for Window version 6.00 ใช้เทคนิควิธีสกัดตัวประกอบแบบ PC (Principle component Analysis) และใช้การหมุนแกนแบบอโรทอนอล (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Method)

2. หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait – Multimethod) และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบสหสัมพันธ์ภายใน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 70)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t - test
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2522 : 226)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

$$df = N - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที่
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ย การหาค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยจะต้องเปลี่ยนค่าสหสัมพันธ์ (r) เป็นพิชเชอร์ซี (Z_r) ก่อน แล้วหาคะแนนพิชเชอร์ซีเฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) จากนั้นจึงใช้ตารางเปลี่ยนกลับมาเป็นค่าสหสัมพันธ์ (r) อีกครั้งหนึ่ง การหาคะแนนพิชเชอร์ซีเฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) หาได้จากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 260)

$$\bar{Z}_r = \frac{\sum Z_{ri}}{K}$$

เมื่อ	Z_r	แทน	คะแนนเฉลี่ยพิชเชอร์ซี
	Z_{ri}	แทน	คะแนนพิชเชอร์ซีของกลุ่มที่ i
	K	แทน	จำนวนคุณลักษณะของกลุ่มที่ i

5. ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบจำนวน 2 ฉบับ โดยใช้สูตรการทดสอบความแตกต่างของคะแนนมาตรฐาน (Guilford and Fruchter. 1978 : 163)

$$Z = \frac{Z_1 - Z_2}{\sqrt{\frac{1}{n_1 - 3} + \frac{1}{n_2 - 3}}}$$

เมื่อ	Z	แทน	ค่า Z - test
	Z_1, Z_2	แทน	คะแนนมาตรฐานพิชเชอร์ซีของแบบทดสอบฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2
	n_1, n_2	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบทดสอบ
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบทดสอบ
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อของแบบทดสอบ
t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบ
r_{xy}	แทน	ค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบ
A	แทน	ด้านการยอมรับนับถือตนเอง
B	แทน	ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน
C	แทน	ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว
D	แทน	ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน
Z	แทน	คะแนนมาตรฐานฟิชเชอร์ซี (Fisher's Z)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod)
3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency)
4. การเปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบระหว่างแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์

5. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยพิจารณาจากค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบแต่ละรูปแบบ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบข้อความและแบบสถานการณ์ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้วนำคะแนนจากการทดสอบแต่ละฉบับมาคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบข้อความและแบบสถานการณ์

แบบทดสอบ	ลักษณะที่วัด	n	k	$\bar{X}$	S
แบบข้อความ	A	12	4.00	2.536	0.913
	B	16	4.00	2.377	0.820
	C	16	4.00	2.348	1.034
	D	16	4.00	2.344	0.874
แบบสถานการณ์	A	20	4.00	2.943	1.095
	B	20	4.00	2.497	1.066
	C	20	4.00	2.495	1.108
	D	20	4.00	2.328	1.076

จากตาราง 3 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์ในแต่ละด้านที่วัด มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ 2.344 ถึง 2.536 และ 2.328 ถึง 2.943 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบ จะได้ว่าด้านการยอมรับนับถือตนเองไม่ว่าจะใช้แบบทดสอบใดก็จะได้ค่าเฉลี่ยคะแนนรายข้อสูงมากกว่าด้านอื่นๆทั้งสิ้น ซึ่งอยู่ในระดับความจริงมากแสดงว่านักเรียนมีลักษณะด้านการยอมรับนับถือตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียนของแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบต่างก็มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อใกล้เคียงกัน และจัดอยู่ในระดับความจริงปานกลาง แสดงว่านักเรียนมีลักษณะด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียนในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนในรูปคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความในแต่ละด้านมีคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.820 ถึง 1.034 โดยด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัวมีการกระจายของคะแนนสูงกว่าด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ที่มีการกระจายของคะแนนใกล้เคียงกัน ซึ่งมีการกระจายของคะแนนน้อยกว่า 1 ส่วนแบบทดสอบแบบสถานการณ์เลือกตอบ มีคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 1.066 ถึง 1.108 แสดงว่าทุกด้านมีการกระจายของคะแนนค่อนข้างสูงและมีการกระจายใกล้เคียงกันทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าแบบทดสอบแบบสถานการณ์มีการกระจายของคะแนนมากกว่าแบบทดสอบแบบข้อความ

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบข้อความและแบบสถานการณ์ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำคะแนนจากการทดสอบมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธีของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์

คุณลักษณะ		แบบข้อความ				แบบสถานการณ์			
		A	B	C	D	A	B	C	D
แบบข้อความ	A	<u>0.715**</u>	0.184**	0.449**	0.110**	<u>0.645**</u>	0.047	0.266**	0.042
	B		<u>0.758**</u>	0.086**	0.103**	0.221**	<u>0.669**</u>	0.137**	0.128**
	C			<u>0.687**</u>	0.031	0.249**	0.082**	<u>0.668**</u>	-0.003
	D				<u>0.639**</u>	0.069**	0.059*	0.119**	<u>0.683**</u>
แบบสถานการณ์	A					<u>0.721**</u>	0.122**	0.270**	0.034
	B						<u>0.701**</u>	0.253**	0.109**
	C							<u>0.646**</u>	0.058*
	D								<u>0.719**</u>

ตัวเลขที่ขีดเส้นใต้ เป็นค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

ตัวเลขที่ไม่ขีดเส้นใต้ เป็นค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลาย

ลักษณะหลายวิธีของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ซึ่งเป็นการวัดในลักษณะเดียวกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสหสัมพันธ์กันสูง คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.639 ถึง 0.758 (ตัวเลขที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.50 แสดงว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์มีความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity) ซึ่งเป็นการวัดในลักษณะต่างกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันต่ำ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง -0.003 ถึง 0.449 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าความเที่ยงตรงเหมือน แสดงว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์มีค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ จำนวน 60 ข้อ และแบบสถานการณ์ จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาทำการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมรายข้อกับคะแนนรวมของแบบทดสอบในแต่ละด้านและทั้งฉบับ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การทดสอบนัยสำคัญค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง ในแต่ละด้านและทั้งฉบับของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์

แบบทดสอบ	ด้าน	r_{xy}
แบบข้อความ	A	0.684**
	B	0.732**
	C	0.748**
	D	0.655**
	ทั้งฉบับ	0.939**
แบบสถานการณ์	A	0.665**
	B	0.712**
	C	0.709**
	D	0.645**
	ทั้งฉบับ	0.886**

จากตาราง 5 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในของคุณลักษณะด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ตั้งแต่ 0.655 ถึง 0.748 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน โดยด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว มีค่าความเที่ยงตรงสูงสุด รองลงมาคือด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ส่วนด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน มีค่าความเที่ยงตรงต่ำสุด ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบสถานการณ์ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตั้งแต่ 0.645 ถึง 0.712 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน โดยด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีค่าความเที่ยงตรงสูงสุด รองลงมาคือด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว ส่วนด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน มีค่าความเที่ยงตรงต่ำสุด ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับแบบข้อความ นอกจากนี้ความภาคภูมิใจในตนเองทั้งฉบับของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์จะมีค่า 0.939 และ 0.886 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกค่า และอยู่ในระดับสูง

4. การเปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในระหว่างแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์

เมื่อต้องการทราบว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องภายในแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงนำค่าความเที่ยงตรงโดยแยกแต่ละด้านและทั้งฉบับของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์มาเปรียบเทียบกัน ดังตาราง 6

ตาราง 6 การทดสอบความแตกต่างของความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองระหว่างแบบข้อความและแบบสถานการณ์

คุณลักษณะ	แบบข้อความ		แบบสถานการณ์		Z-test
	r_{xy}	Z_r	r_{xy}	Z_r	
A	0.684	0.836	0.665	0.020	0.694
B	0.732	0.933	0.712	0.891	0.857
C	0.748	0.969	0.709	0.885	1.714
D	0.655	0.784	0.645	0.767	0.347
ทั้งฉบับ	0.939	1.730	0.886	1.407	6.516**

จากตาราง 6 ปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในระหว่างแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์ในรายด้าน คือ ด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน พบว่า มีค่าความสอดคล้องภายในแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบทั้งฉบับพบว่า แบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์มีค่าความสอดคล้องภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่สร้างขึ้นแบบข้อความและแบบสถานการณ์ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำค่าที่ได้มาหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อจะศึกษาว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน จะมีองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้สอดคล้องกันหรือไม่ โดยพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่าตั้งแต่ 3 ขึ้นไป และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.30 ขึ้นไป ดังปรากฏผลในตาราง 7 และตาราง 8 ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ

องค์ประกอบ	ข้อที่	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1 ค่าไอเกน 14.235	5	อาจารย์ชื่นชมในความขยันหมั่นเพียรของข้าพเจ้า	0.555
	6	การทำรายงานกลุ่มเพื่อนจะให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เสนอผลงาน	0.564
	7	ข้าพเจ้าได้รับเลือกจากเพื่อนให้เป็นผู้นำกลุ่ม	0.619
	10	งานที่ข้าพเจ้าทำส่งได้รับคำชมจากอาจารย์	0.503
	13	อาจารย์ยอมรับฟังข้อโต้แย้งของข้าพเจ้า	0.312
	14	อาจารย์มอบหมายให้ข้าพเจ้าทำงานในตำแหน่งสำคัญ	0.657
	19	อาจารย์สนับสนุนให้ข้าพเจ้าแสดงความสามารถที่มีอย่างเต็มที่	0.477
	20	ถ้าข้าพเจ้ารับผิดชอบงานใดแล้ว เพื่อนจะให้ความไว้วางใจ	0.553

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
	26	เมื่อเพื่อนมีปัญหาจะมาขอคำปรึกษาจากข้าพเจ้า	0.473
	27	อาจารย์เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความเห็นอย่างเต็มที่	0.466
	28	อาจารย์ยอมรับความสามารถทางการเรียนของข้าพเจ้า	0.585
	34	เพื่อนจะปฏิบัติตามคำแนะนำของข้าพเจ้า	0.558
	35	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า	0.478
	38	อาจารย์เชื่อมั่นในความสามารถของข้าพเจ้า	0.635
	39	อาจารย์ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของข้าพเจ้า	0.598
	42	ถ้าข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนจะให้ความร่วมมือใน การทำงาน	0.516
	44	ความสามารถทางการเรียนของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของ เพื่อน	0.514
	45	ความสามารถในการทำงานของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของ เพื่อนๆ	0.596
	46	ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนๆ ให้เป็นผู้นำในการ ทำกิจกรรม	0.616
	48	ข้าพเจ้าได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง โรงเรียนจัดขึ้น	0.528
	49	อาจารย์มอบหมายให้ข้าพเจ้ามีส่วนช่วยดูแลความ เรียบร้อยในห้อง	0.485
	50	เมื่อข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นจะได้รับการสนับสนุน จากเพื่อน	0.570
	51	ข้าพเจ้าได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เป็นตัวแทนห้องทำ กิจกรรมต่างๆ	0.570
	54	เมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะได้ทำหน้าที่สำคัญ	0.648
	56	ถ้าเกิดการทะเลาะวิวาทในหมู่เพื่อน ข้าพเจ้าจะทำหน้าที่ เป็นผู้ไกล่เกลี่ย	0.339
2	9	ผู้ปกครองจะร่วมมือกับข้าพเจ้าที่ทำงานได้บรรลุตาม เป้าหมาย	0.606
ค่าไอเกน 5.674	11	ก่อนที่คนในบ้านจะทำกิจกรรมใดจะถามความคิดเห็นจาก	0.389

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
	12	ข้าพเจ้านึกถึง ผู้ปกครองไม่ยอมรับฟังข้อโต้แย้งของข้าพเจ้า เพราะเกรง จะเกิดข้อผิดพลาด	0.547
	17	ถึงข้าพเจ้าจะผิดหวังกับผลการเรียน แต่ยังได้รับกำลังใจ จากครอบครัว	0.586
	18	ผู้ปกครองให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ข้าพเจ้าให้ความสนใจ	0.633
	21	ผู้ปกครองยอมรับความสามารถการตัดสินใจของข้าพเจ้า	0.656
	22	ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่าข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ บุคคลในครอบครัวได้	0.502
	24	ข้าพเจ้าได้รับคำชมเชยจากผู้ปกครองเมื่อกระทำความดี	0.567
	25	ผู้ปกครองมักมองว่าเหตุผลของข้าพเจ้าเป็นเพียงข้ออ้าง	0.527
	31	ความประพฤติของข้าพเจ้าเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง	0.596
	32	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกเรียนตามความถนัด	0.552
	36	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าร่วมแสดงความเห็นในการแก้ปัญหา ภายในบ้าน	0.491
	37	การแต่งกายของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง	0.521
	55	ข้าพเจ้าทำให้ผู้ปกครองพึงพอใจในผลการเรียน	0.436
	60	ผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็น	0.668
3 ค่าไอเกน 3.428	1	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นหนಾಯตนเอง	0.467
	2	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในผลงานต่างๆที่ได้กระทำ	0.412
	8	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อผู้อื่น	0.572
	15	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้	0.567
	16	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าสามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็น ของตนเองได้	0.479
	23	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง	0.517
	29	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสามารถเป็นผู้นำผู้อื่นได้	0.653
	41	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า	0.604
	52	หากขาดข้าพเจ้าแล้วการทำงานกลุ่มจะไม่ประสบ ความสำเร็จ	0.454

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
	53	ข้าพเจ้าสามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามความเห็นของตนเองได้	0.527
	59	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ	0.534

จากตาราง 4 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว คัดเลือกข้อที่ให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.30 ขึ้นไป จะได้ว่าแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วยข้อต่างๆ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 25 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.312 ถึง 0.657 และมีค่าไอเกน เท่ากับ 14.235 คือ ข้อที่ 5, 6, 7, 10, 13, 14, 19, 20, 26, 27, 28, 34, 35, 38, 39, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 54 และ 56 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 มี 15 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.389 ถึง 0.668 และมีค่าไอเกน เท่ากับ 5.674 คือ ข้อที่ 9, 11, 12, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 31, 32, 36, 37, 55 และ 60 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัว

องค์ประกอบที่ 3 มี 11 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.412 ถึง 0.653 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.428 คือ ข้อที่ 1, 2, 8, 15, 16, 23, 29, 41, 52, 53 และ 59 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การยอมรับนับถือตนเอง

ตาราง 8 ค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง
แบบสถานการณ์

องค์ประกอบ	ข้อที่	ตัวเลือก	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1 ค่าไอเกน 12.594	2	ค	นักเรียนเชื่อมั่นว่างานที่ต้องประสบความสำเร็จ	0.387
	3	ค	นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย	0.588
	4	ค	นักเรียนเชื่อว่างานประติษฐ์ของตนสวยงามและมีคุณภาพดี	0.550
	5	ง	นักเรียนไม่สามารถนำเสนองานให้เป็นที่น่าสนใจต่อผู้อื่น	0.474

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ตัวเลือก	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
	6	ค	นักเรียนสามารถพูดให้คนอื่นคล้อยตามความคิดเห็นของตนเองได้	0.392
	7	ข	นักเรียนสามารถแสดงความสามารถจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	0.637
	8	ข	นักเรียนมีความสามารถในการทำงานทุกอย่างได้เป็นอย่างดี	0.575
	9	ก	นักเรียนสามารถแสดงความสามารถทางการเรียนจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	0.554
	10	ข	นักเรียนสามารถแสดงเหตุผลจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	0.560
	11	ข	นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง	0.575
	12	ค	นักเรียนสามารถพูดคุยกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	0.478
	13	ข	นักเรียนมีความพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง	0.355
	14	ข	นักเรียนเชื่อว่าตนเองสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้	0.440
	15	ก	นักเรียนสามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา	0.549
	16	ข	นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้	0.541
	17	ง	นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	0.624
	19	ค	นักเรียนเชื่อมั่นในความพยายามของตนเอง	0.476
	20	ก	นักเรียนมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเป็นอย่างดี	0.549
2 ค่าไอเกน 5.306	2	ก	ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.626
	3	ง	ผู้ปกครองสนับสนุนให้แสดงความสามารถเต็มที่	0.672
	4	ข	ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้	0.390
	6	ง	ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนแสดงความสามารถ	0.649
	8	ค	ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนกล้าคิดและกล้าสร้างสรรค์	0.580
	9	ค	ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเต็มที่	0.632

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ตัวเลือก	ข้อความ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
	11	ก	ผู้ปกครองสนับสนุนให้กล้าแสดงออกในสิ่งถูกต้อง	0.404
	12	ข	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับคนในครอบครัวเป็น เป็นอย่างดี	0.369
	13	ค	ผู้ปกครองให้ความรักและความอบอุ่นเป็นอย่างดี	0.511
	15	ง	นักเรียนมักมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปัญหาในบ้าน	0.316
	16	ง	ครอบครัวสนับสนุนในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์	0.525
	17	ก	ผู้ปกครองสนับสนุนให้กล้าแสดงความสามารถ อย่างเต็มที่	0.540
	18	ค	ผู้ปกครองเชื่อมั่นในความสามารถของนักเรียน	0.440
	19	ง	นักเรียนได้รับกำลังใจจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี	0.482
3 ค่าไอเกน 3.737	3	ก	อาจารย์ยอมรับในความสามารถของนักเรียน	0.354
	4	ก	เพื่อนๆชื่นชมในความสามารถของนักเรียน	0.472
	8	ก	เพื่อนๆเชื่อในความสามารถของนักเรียน	0.401
	9	ข	เพื่อนๆยอมรับความสามารถทางการเรียนของ นักเรียน	0.356
	10	ก	นักเรียนได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เป็นตัวแทนห้อง ร่วมทำกิจกรรมกับห้องอื่น	0.628
	11	ค	นักเรียนได้รับคำชื่นชมจากเพื่อนๆ	0.583
	13	ง	นักเรียนได้รับเลือกจากอาจารย์ให้ร่วมแสดงละคร	0.449
	14	ง	อาจารย์ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจในตัวนักเรียน	0.317
	15	ข	อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	0.491
	16	ค	อาจารย์ชื่นชมนักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	0.422
	17	ข	เพื่อนๆยอมรับความสามารถการกีฬาของนักเรียน	0.340
	19	ก	เพื่อนๆช่วยเหลือและทบทวนบทเรียนก่อนสอบ	0.415

จากตาราง 8 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว
คัดเลือกข้อที่ให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.30 ขึ้นไป จะได้ว่าแต่ละองค์ประกอบ
ประกอบด้วยข้อต่างๆ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 18 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.355 ถึง 0.637 และมีค่าไอเกน เท่ากับ 12.594 คือ ข้อที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19 และ 20 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การยอมรับนับถือตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 มี 14 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.316 ถึง 0.672 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 6.641 คือ ข้อที่ 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18 และ 19 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัว

องค์ประกอบที่ 3 มี 12 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.317 ถึง 0.628 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 4.244 คือ ข้อที่ 3, 4, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17 และ 19 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน

จากตาราง 7 และตาราง 8 แสดงว่า การหาความเที่ยงตรงโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์สามารถวิเคราะห์ได้สอดคล้องกัน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัวและด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน ซึ่งแบบทดสอบแบบข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.412 ถึง 0.653 0.389 ถึง 0.668 และ 0.312 ถึง 0.657 ตามลำดับ ส่วนแบบทดสอบแบบสถานการณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.355 ถึง 0.637 0.316 ถึง 0.672 และ 0.317 ถึง 0.628 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยศึกษาด้านความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก
2. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน
3. เพื่อเปรียบเทียบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกันเมื่อใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ
5. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างระหว่างองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ระหว่างแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน

สมมติฐานในการวิจัย

1. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน จะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนสูงกว่า 0.5 และความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก
2. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบค่าความสอดคล้องภายในแตกต่างกัน
3. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีค่าความเที่ยงตรงแบบค่าความสอดคล้องภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า

4. แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน มีองค์ประกอบอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ ที่มีความสอดคล้องกันเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,064 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่สร้างตามแนวกูเปอร์สมิท จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีลักษณะการตอบแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับความคิดเห็น ประกอบด้วยองค์ประกอบของความภาคภูมิใจในตนเอง 4 ด้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ ดังนี้

1. การยอมรับนับถือตนเอง (Self – Regard)
2. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (Peers Self – Regard)
3. การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง (Parent Self – Regard)
4. การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน (School Self – Regard)

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีลักษณะการตอบแบบสถานการณ์เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ในแต่ละตัวเลือกจะแสดงองค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้าน โดยให้นักเรียนตอบทุกตัวเลือก และในแต่ละตัวเลือกจะมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับความคิดเห็น มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดหมายวัน เวลาในการสอบ
3. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบทดสอบทั้ง 2 ชุด ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการสอบดังนี้

1.1 ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอความร่วมมือในการสอบ เพื่อให้ผลที่ได้เป็นจริงที่สุด

4.2 อธิบายให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง และข้อปฏิบัติในการดำเนินการสอบเป็นอย่างดี

4.3 นักเรียนแต่ละคนจะได้ทำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ และจากการวิจัยครั้งนี้ต้องการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสอบซ้ำ ดังนั้นนักเรียนจะได้ทำแบบทดสอบจำนวน 2 ครั้ง โดยการสอบครั้งแรกผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-7 กุมภาพันธ์ 2544 และเว้นช่วงห่างระหว่างการสอบ 2 สัปดาห์ จากนั้นจึงทำการทดสอบครั้งที่ 2 โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15-21 กุมภาพันธ์ 2544 ในการสอบแต่ละครั้งผู้วิจัยจะกำหนดให้ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบแบบข้อความใช้เวลาทำประมาณ 25 นาที แบบทดสอบแบบสถานการณ์ใช้เวลาในการทำประมาณ 30 นาที

5. นำกระดาษคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน จากนั้นจึงนำผลคะแนนที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait Multimethod)

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency)

4. การเปรียบเทียบค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบระหว่างแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์

5. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยพิจารณาจากค่าไอเกนและค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. คะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์ในแต่ละด้านที่วัด มีค่าตั้งแต่ 2.344 ถึง 2.536 และ 2.328 ถึง 2.943 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแล้วจะพบว่า ด้านการยอมรับนับถือตนเองไม่ว่าจะใช้

แบบทดสอบรูปแบบใด ก็จะได้ค่าเฉลี่ยรายข้อสูงมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งสิ้นและจัดอยู่ในระดับความจริงมาก แสดงว่านักเรียนมีลักษณะการยอมรับนับถือตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียนของแบบทดสอบทั้งสองฉบับต่างมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อใกล้เคียงกันและจัดอยู่ในระดับความจริงปานกลาง แสดงว่านักเรียนมีลักษณะการได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนในรูปคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความในแต่ละด้านมีคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.820 ถึง 1.034 โดยด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัวมีการกระจายของคะแนนสูงกว่าด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน และด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ที่มีการกระจายของคะแนนใกล้เคียงกัน ซึ่งมีการกระจายของคะแนนน้อยกว่า 1 ส่วนแบบทดสอบแบบสถานการณ์เลือกตอบ มีคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 1.066 ถึง 1.108 แสดงว่าทุกด้านมีการกระจายของคะแนนค่อนข้างสูงและมีการกระจายใกล้เคียงกันทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบ พบว่า แบบทดสอบแบบสถานการณ์มีการกระจายของคะแนนมากกว่าแบบทดสอบแบบข้อความ

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธีมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ซึ่งเป็นการวัดในลักษณะเดียวกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.639 ถึง 0.758 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.50 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเหมือน ส่วนค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ซึ่งเป็นการวัดในลักษณะต่างกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน มีค่าอยู่ระหว่าง -0.003 ถึง 0.449 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าความเที่ยงตรงเหมือน แสดงว่าแบบทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ดังนั้นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบข้อความและแบบสถานการณ์จึงมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธี

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างซึ่งหาด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์ มีค่าเป็น 0.939 และ 0.886 ตามลำดับ ซึ่งเป็นความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านทั้งที่เป็นแบบข้อความและแบบสถานการณ์ในด้านการยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน จะมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.655 ถึง 0.748 และ 0.645 ถึง 0.712 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และเมื่อนำค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบทั้งฉบับมาเปรียบเทียบกันแล้ว จะมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านจะได้ว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

4. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบค้นหาองค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองทั้งแบบข้อความและแบบสถานการณ์ พบว่ามียังองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้เพียง 3 องค์ประกอบที่สอดคล้องกัน คือ ด้านการยอมรับนับถือตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัวและด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน ซึ่งแบบทดสอบแบบข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.412 ถึง 0.653 0.389 ถึง 0.668 และ 0.312 ถึง 0.657 ตามลำดับ ส่วนแบบทดสอบแบบสถานการณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.355 ถึง 0.637 0.316 ถึง 0.672 และ 0.317 ถึง 0.628 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ ที่วิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าอยู่ระหว่าง 0.639 ถึง 0.758 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง -0.003 ถึง 0.449 แสดงว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และมีค่าสูงกว่า 0.50 ตามต้องการ และทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับเกณฑ์ของ ชอร์ชและคอสคาเรลลี (Shorch and Coscarelli. 1989 : 192) ที่ได้กำหนดไว้ว่า การวัดลักษณะเดียวกันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน จะมีค่าสหสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.50 ซึ่งเรียกว่า ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และการวัดลักษณะต่าง ๆ กันด้วยแบบทดสอบชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ ทั้งยังสอดคล้องกับเกณฑ์ของครอคเกอร์ (Crocker. 1986 : 233) ที่กำหนดไว้ว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนจะมีค่ามากกว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีของแบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบวัดแบบลิเคิร์ทและแบบอสมกุตของเบญจวรรณ แยมละมูล (2538 : 62) ที่พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือนสูงกว่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และมีค่าสูงกว่า 0.50 ด้วย ดังนั้น แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสถานการณ์เลือกตอบจึงเป็นแบบทดสอบที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีหลายลักษณะหลายวิธี

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์ ในด้านการยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน มีค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อเปรียบเทียบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ระหว่างแบบข้อความและแบบสถานการณ์จะมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยแบบทดสอบแบบข้อความมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงกว่าแบบสถานการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2540 : 55) ที่ทำการเปรียบเทียบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบที่มีรูปแบบการตอบต่างกันและพบว่าแบบทดสอบที่มีรูปแบบการตอบต่างกันจะมีค่าความเที่ยงตรงแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากแบบทดสอบแบบข้อความเป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบมีความคุ้นเคยดีอยู่แล้ว และด้วยโครงสร้างของแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นข้อความสั้นๆ กระชับรัดกุม เข้าใจง่ายทำให้ผู้ตอบมีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบ จึงตอบได้ตรงตามความเป็นจริงมากกว่าแบบสถานการณ์เลือกตอบทุกตัวเลือก ซึ่งผู้ตอบจะต้องพยายามทำความเข้าใจในสถานการณ์นั้นๆ และต้องใช้ความตั้งใจในการอ่านตัวเลือกทุกตัวเลือก เพื่อให้คะแนนตามระดับความเป็นจริง ทำให้ส่งผลต่อการตอบคำถามที่ได้คำตอบไม่เป็นไปตามความจริงเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้ว่าแบบทดสอบแบบสถานการณ์มีการกระจายของคะแนนมากกว่าแบบทดสอบแบบข้อความ

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบแบบข้อความและแบบสถานการณ์ สามารถวิเคราะห์ได้สอดคล้องกัน 3 องค์ประกอบ คือ การยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ามีองค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองที่สอดคล้องกันอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ จันทรวิเศษ (2539 : 58) ที่วิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเอง โดยสร้างแบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นตามแนวของคูเปอร์สมิธ มีลักษณะเป็นข้อความมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ พบว่า มี 5 องค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ คือความสำเร็จแห่งตน สัมพันธภาพในครอบครัว บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์ทางสังคม และการยอมรับตนเอง จะเห็นได้ว่าจำนวนองค์ประกอบที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ไม่ตรงกัน แต่พบว่ามีบางองค์ประกอบมีความคล้ายคลึงกัน คือด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว และการยอมรับนับถือตนเองกับการยอมรับตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะของแบบทดสอบที่ใช้ศึกษามีรูปแบบการตอบแตกต่างกัน และจำนวนองค์ประกอบที่นำมาศึกษาก็ไม่เท่ากันนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความและแบบสถานการณ์มีความเที่ยงตรงแบบความสอดคล้องภายในแตกต่างกัน นั้นแสดงว่ารูปแบบของการตอบส่งผลต่อค่าความเที่ยงตรง ดังนั้น ในการสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

จึงควรใช้แบบทดสอบที่มีรูปแบบการตอบแบบข้อความเพราะสามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดมากกว่าแบบสถานการณ์

1.2 จากการศึกษาความเที่ยงตรงโดยใช้วิธีวิเคราะห์ต่างกัน 3 วิธี คือ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ หาค่าความสอดคล้องภายใน และวิธีหลายลักษณะหลายวิธี ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีวิเคราะห์แบบหลายลักษณะหลายวิธีมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการวิจัยในกรณีที่ต้องใช้แบบทดสอบหลายฉบับที่ต้องการวัดลักษณะเดียวกันแต่มีรูปแบบต่างกัน เพราะผลการวิเคราะห์สามารถทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ในด้านค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และความเที่ยงตรงเชิงจำแนกได้อย่างชัดเจน แต่มีข้อควรระวังคือ ?

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองโดยยึดแนวทฤษฎีอื่นที่นอกเหนือจากคูเปอร์สมิท อาจมีการเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบเมื่อสร้างตามแนวทฤษฎีที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองโดยใช้รูปแบบการตอบแบบอื่นๆ เช่น แบบออสกูด แบบสถานการณ์ที่มีการให้คะแนนแบบต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ กาญจนา พงศ์พฤกษ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ กลุวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2526). Self – Esteem & ความรัก. กรุงเทพฯ : โปรเฟสชั่นแนลพับลิชชิง.
- ✓ เกียรติศักดิ์ ส่องแสง. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพด้านการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล. (2532). ผลของการจัดโปรแกรมความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2540). การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเลือกตอบความสามารถในการอ่านที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ เซาวนา อมรสงเจริญ. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จังหวัดพัทลุง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์. (2526, พฤษภาคม – สิงหาคม). “ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ,” วารสารการวัดผลการศึกษา. 5(1) : 40 – 41.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ✓ ทวี ท่อแก้ว และอบรม คินภิบาล. (2517). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ✓ ทัศนิตมา ระเบียบตี. (2531, มิถุนายน – กันยายน). “การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง,” วารสารศึกษาศาสตร์. ฉบับพิเศษ : 12.
- ✓ ฝนภาพร พุ่มพฤษ. (2529). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2519). การศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความ ภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจวรรณ แยมละมูล. (2538). การศึกษาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีของแบบ ทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2542). การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนชายในสถาน พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดยะลา โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็น สื่อ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ เปรมจิต ทศตะ. (2516). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณค่าตน ลักษณะความ เป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้หลัก การและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ พรณี เทพสุตร. (2537). การสร้างแบบทดสอบวัดความวิตกกังวลในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ล้วน สายยศ. (2538). “เทคนิคการวัดบุคลิกภาพ” การสร้างเครื่องมือวัดผลที่ใช้ในการวิจัย. เอกสารหมายเลข 8. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลการวิจัยทางการศึกษา คณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2522). สถิติวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

_____. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

_____. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

✓ _____. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2532). ปัญหาสุขภาพจิตของเด็ก. กรุงเทพฯ : แปลนพับลิชชิง.

✓ ศศิกานต์ ธนะโสธร. (2529). ผลของการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

✓ สถิตย์ ภัทระ. (2532). ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

✓ สมพิศ ไชยกิจ. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส. ปริญญา

านิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ บุญวิโรจน์. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพสมองทางสัญลักษณ์

(Symbolic content) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์. ปริญญาานิพนธ์

กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมสรร วงษ์อยู่น้อย. (2532). การพัฒนาเทคนิควิธีเปรียบเทียบคู่เพื่อวัดคุณลักษณะด้านจิต

พิสัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สวนา พรพัฒน์กุล. (2522). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2528, พฤษภาคม – สิงหาคม). "ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิง

จำแนกของแบบทดสอบวัดลักษณะนิสัยของการเป็นพยาบาล จากการสอบนักศึกษา
วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์," วารสารการวัดผลการศึกษา. 7(19) : 24.

✓ สุจิตรา เพื่อนอารีย์. (2533). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและรูปแบบผล
ย้อนกลับในคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. () กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , อัดสำเนา.

- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , อัดสำเนา.
- ✓ สุพรรณิ จันทรวีเศษ. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สุกาวดี ตั้งบุบผา. (2533). การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข. (2538). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ ศรีโสภา. (2525). ทฤษฎีการทดสอบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ✓ อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอัตถิภาวะเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นไทยภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ Addeo, R.R., Greene, A.F. and Geisser, M.E. (1994, June). "Construct Validity of the Robson Self – esteem Questionnaire in a College Sample," *Educational and Psychological Measurement*. 54(6) : 436 – 446.
- ✓ Albrencht, S.L. (1979). *Social Psychology*. 2nd ed. New Jersey : Prentice – Hall , Inc.
- Anastasi, Anne. (1967). *Psychological Testing*. 2nd ed. New York : The Macmillan Company.
- ✓ Atwater, Eastwood. (1979). *Psychology of Adjustment : Personal Growth in A Changing World*. New Jersey : Prentice – Hall.
- ✓ Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A social cognitive theory*. New Jersey : Englewood Cliff, N.J. : Prentice – Hall.
- ✓ Bass, B.M. (1960). *Leadership, Psychology and Organizational Behavior*. London : Harper & Row, Ltd.
- ✓ Bradshaw, Pete. (1981). *The Management of Self – Esteem*. New Jersey : Prentice – Hall , Inc.

- ✓ Branden, N. (1981). *The Psychosocial of Self – Esteem*. 15th . ed. New York : Bantoom Book Inc.
- ✓ Bruno, Frank J. (1983). *Adjustment and Personal Growth : Seven Pathway*. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons.
- Cambell, D.T. and Fiske, D.W. (1959, April). "Convergent an discriminant validity by the Multitrait – Multimethod," *Psychological Bullentin*. 56(4) : 316-319.
- ✓ Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of Self – Esteem*. San Francisco : Freeman.
- . (1981). *SEI : Self – Esteem Inventories*. California : Psychologist Press , Inc.
- Crocker, Linda and Algina, Jame. (1986). *Introduction to Classical and Modern Test Theory*. Florida : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Feist, Jess. (1990). *Theories of personality*. 2nd ed. Fort Worth : Holt , Rinchart and Winston.
- Fernandez, J. and Meteo, M. (1993, April). "The Development and Factorial Validation Of The Academic Setting Evaluation Questionnaire," *Educational and Psychological Measurement*. 53(8) : 425 – 435.
- ✓ Goldberg, Carlos. (1973, July). "Some effects to fear of failure in the academic setting," *Journal of Psychology*. 82(2) : 323 – 331.
- ✓ Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Company, Inc.
- Guilford, J.P. and Fruchter Benjamin. (1978). *Fundamental Statistics in Psychology and Education*. 6th ed. Singapore : McGraw – Hill Inc.
- Guilford, J.P. and Ralph Hoepfner. (1968). *The Analysis of Intelligence*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- ✓ Gurney, Peter W. (1988). *Self – Esteem in children with special educational needs*. London : Routledge.
- ✓ Hamacheck, Don E. (1978). *Encounters with the Self*. 2nd ed. New York : Holt, Rinchart and Winston.
- ✓ Kalellis, P.M. (1982). *A New Self – Restoring : A Positive Sense of Self*. Texas : Argus Communication.
- Khan, S.B. (1978, July). "A Comparative Study of Assessing Children's School – Related Attitudes," *Journal of Education Measurement*. 1(8) : 59 – 66.

- ✓ Levenberg, Lynda Helen. (1976, May). "Accuracy of Academic Self Assessment and Its Relation To Age , Sex , Achievement , I.Q., and Self – Esteem," *Dissertation Abstracts International*. 36(11) : 7299 – A.
- Lindgren, Henry C. and Harvey, John H. (1981). *An Introduction to Social Psychology*. 3rd ed. California : The C.V. Mosby Company.
- ✓ Maslow, Abraham M. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd New York : Harper & Row.
- McNeil, Joseph. (1975). *The Psychology of Being Human*. San Francisco, California : Canfield Press.
- ✓ Morrison, Thomas L. and others. (1973, December). "Self – Esteem and Estimates of Academic Performance," *Journal of Consulting & Clinical Psychology*. 41(9) : 412 – 421.
- ✓ Mussen and others. (1969). *Child Development and Personality*. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers.
- Page, G. Terry and Thomas, J.B. (1977). *International Dictionary of Education*. London : Kogan Page Limited.
- ✓ Rice, Phillip F. (1996). *The Adolescent : Development Relationship, and Culture*. New Jersey : Prentice – Hall.
- ✓ Richmond, Bert O. and William F. White. (1971, May – June). "Sociometric Predictors of the Self – Concept Among Fifth and Sixth Grade in Grade Children," *The Journal of Educational Research*. 64(9) : 425 – 429.
- ✓ Rogers, Carl R. and Rosalind F. Diamon. (1959). *Psychotherapy and Personality Change*. Chicago : University of Chicago Press.
- ✓ Rosenberg, Morris. (1965). *Society and the Adolescent Self – Image*. New Jersey : Princeton University Press.
- ✓ Sasse, Connie R. (1978). *Person to Person*. San Francisco : Chas A . Bemnett. Co.,Inc. Shorch, Sharon A.,& Coscarelli, William C.C. (1989). *Criterion – referenced Test development*. Massachusetts : Addison – Wesley.
- Smith, H.W. (1987). *Introduction to Social Psychology*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Snedecor and Cochran. (1967). *Statistical Methods*. Iowa : Iowa State University.
- ✓ Stagner, Ross. (1961). *Psychology of Personality*. New Jersey : Prentice – Hall.

- ✓ Stake, J.E. (1994, May). "Development and Validation of The Six – Factor Self – Concept Scale for Adults," *Educational and Psychological Measurement*. 54(11) : 56 – 72.
- Stanley, Julian C. and Hopkins, Kenneth D. (1972). *Educational and Psychological Measurement and Evaluation*. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Stolle, Darrell Wayne. (1998). *Construct Validity of The Psychosocial Adaptation for Cultural and Contextual Correspondence – RV (PACCC – RV)*. Arizona : Northern Arizona University.
- Trant, T.J. (1986, May). "Convergent and Discriminant Validity of the Leadership Skill Inventory," *Dissertation Abstracts International*. 47(11) : 4034.
- Tryjankowski, E.M. (1985, August). "Convergent – Discriminant Validity of the Jewish Evaluation and Vocational System," *Dissertation Abstracts International*. 47(2) : 516 – A.
- Wainwright, O.D. (1986, October). "Measurement of Self – Concept Among Disabled Children : A Construct Validation Study of the Self – Description Questionnaire," *Dissertation Abstracts*. 13(6) : 102-105.
- Weiten, Wayne. (1982, September). "Relative Effectiveness of Single and Double Multiple – Choice in Educational Measurement," *Journal of Experimental Education*. 23(7) : 323.
- ✓ White, Robert W. (1972). *The Enterprise of Living : Growth and Organization in Personally*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ
ด้านการยอมรับนับถือตนเอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1.	4.408**	คัดเลือกไว้
2.	4.634**	คัดเลือกไว้
3.	1.996*	ตัดออก
4.	5.717**	คัดเลือกไว้
5.	6.126**	คัดเลือกไว้
6.	5.991**	คัดเลือกไว้
7.	2.782*	ตัดออก
8.	4.444**	คัดเลือกไว้
9.	6.965**	คัดเลือกไว้
10.	5.119**	คัดเลือกไว้
11.	1.094**	ตัดออก
12.	4.937**	คัดเลือกไว้
13.	3.065*	ตัดออก
14.	3.168**	ตัดออก
15.	5.297**	คัดเลือกไว้
16.	6.443**	คัดเลือกไว้
17.	6.009**	คัดเลือกไว้
18.	1.707**	ตัดออก
19.	1.657**	ตัดออก

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ
ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1.	4.160**	คัดเลือกไว้
2.	5.774**	คัดเลือกไว้
3.	2.324*	ตัดออก
4.	1.982**	ตัดออก
5.	5.221**	คัดเลือกไว้
6.	6.025**	คัดเลือกไว้
7.	3.063*	ตัดออก
8.	4.607**	คัดเลือกไว้
9.	4.695**	คัดเลือกไว้
10.	8.205**	คัดเลือกไว้
11.	4.298**	คัดเลือกไว้
12.	5.405**	คัดเลือกไว้
13.	4.717**	คัดเลือกไว้
14.	4.595**	คัดเลือกไว้
15.	6.185**	คัดเลือกไว้
16.	4.920**	คัดเลือกไว้
17.	4.525**	คัดเลือกไว้
18.	4.110**	คัดเลือกไว้
19.	4.051**	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ
ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1.	2.887**	ตัดออก
2.	4.003**	คัดเลือกไว้
3.	5.681**	คัดเลือกไว้
4.	2.191*	ตัดออก
5.	6.236**	คัดเลือกไว้
6.	3.890**	คัดเลือกไว้
7.	6.092*	คัดเลือกไว้
8.	4.485**	คัดเลือกไว้
9.	7.921**	คัดเลือกไว้
10.	4.695**	คัดเลือกไว้
11.	6.923**	คัดเลือกไว้
12.	4.290**	คัดเลือกไว้
13.	8.034**	คัดเลือกไว้
14.	5.965**	คัดเลือกไว้
15.	7.717**	คัดเลือกไว้
16.	4.632**	คัดเลือกไว้
17.	2.174**	ตัดออก
18.	5.883**	คัดเลือกไว้
19.	4.779**	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบข้อความ
ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1.	4.306**	คัดเลือกไว้
2.	5.552**	คัดเลือกไว้
3.	2.806*	ตัดออก
4.	7.043**	คัดเลือกไว้
5.	7.268**	คัดเลือกไว้
6.	4.277**	คัดเลือกไว้
7.	7.450**	คัดเลือกไว้
8.	0.833**	ตัดออก
9.	5.138**	คัดเลือกไว้
10.	6.429**	คัดเลือกไว้
11.	6.117**	คัดเลือกไว้
12.	5.948**	คัดเลือกไว้
13.	4.469**	คัดเลือกไว้
14.	4.240**	คัดเลือกไว้
15.	5.489**	คัดเลือกไว้
16.	6.230**	คัดเลือกไว้
17.	4.156**	คัดเลือกไว้
18.	6.735**	คัดเลือกไว้
19.	3.865*	ตัดออก

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองแบบสถานการณ์

ข้อที่	ตัวเลือก	คุณลักษณะด้าน	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	4.018**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	2.852**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	2.113**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	3.270**	
2.	ก	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	3.889**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	3.800**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	2.253**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.797**	
3.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.487**	ตัดออก
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	1.783*	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	4.396**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	3.596**	
4.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	7.989**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	4.173**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	3.359**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.514**	
5.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	1.572**	ตัดออก
	ข	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	1.404*	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	2.162**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	2.619**	
6.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	1.853**	ตัดออก
	ข	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	3.040**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	2.064*	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	2.004**	
7.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	5.103**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	6.634**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	4.487**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	4.957**	
8.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.229**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	2.452**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	3.449**	
	ง	ยอมรับนับถือตนเอง	3.358**	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ตัวเลือก	คุณลักษณะด้าน	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
9.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	4.989**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	5.237**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	7.024**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	3.743**	
10.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	6.033**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	6.352**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	6.155**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.107**	
11.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	3.187**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	7.065**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.644**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	2.535**	
12.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	6.078**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	4.858**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	7.091**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	4.375**	
13.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	5.171**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	5.279**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	6.351**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	5.861**	
14.	ก	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.065**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	6.532**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	6.106**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	4.166**	
15.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	7.357**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	4.798**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	6.679**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	5.745**	
16.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	4.897**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	3.878*	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.019**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	5.190**	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ตัวเลือก	คุณลักษณะด้าน	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
17.	ก	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	4.483**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	4.743**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	7.505**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.357**	
18.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	5.122**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	5.252**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	5.628**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	6.765**	
19.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	6.950**	คัดเลือกไว้
	ข	ยอมรับนับถือตนเอง	7.229**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	6.312**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	6.263**	
20.	ก	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.538**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	6.150**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	6.860**	
	ง	ยอมรับนับถือตนเอง	5.486**	
21.	ก	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	3.531*	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	7.854**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	6.284**	
	ง	ยอมรับนับถือตนเอง	5.348**	
22.	ก	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	3.976**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	5.188**	
	ค	ยอมรับนับถือตนเอง	5.962**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.660**	
23.	ก	ยอมรับนับถือตนเอง	5.549**	คัดเลือกไว้
	ข	ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	6.612**	
	ค	ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน	6.804**	
	ง	ได้รับการยอมรับจากครอบครัว	5.785**	

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

- แบบสถานการณ์
- แบบข้อความ

แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือผิด เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
2. แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อ ในแต่ละข้อคำถามนักเรียนจะต้องตอบทุกตัวเลือก โดยในแต่ละตัวเลือกจะมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ให้นักเรียนพิจารณาว่าแต่ละตัวเลือกนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อข้อคำถามมากหรือน้อยเพียงใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบแต่ละหมายเลขมีความหมายดังนี้
 - 4 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมากที่สุด
 - 3 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมาก
 - 2 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนปานกลาง
 - 1 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนน้อย
 - 0 หมายถึง นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นไม่เป็นจริงสำหรับตัวนักเรียน

ตัวอย่าง

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
0. ท่านคิดว่า การที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียนได้เป็นผลมาจากปัจจัยใด.					
ก. เพื่อนๆ รักและคอยช่วยเหลือในด้านการเรียน				✓	
ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากผู้ปกครอง		✓			
ค. ได้รับความเอาใจใส่จากอาจารย์			✓		
ง. มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	✓				

จากตัวอย่าง

- ข้อ 0) จากการตอบข้อ ก. แสดงว่านักเรียนเห็นว่าการที่เพื่อนๆ รักและคอยช่วยเหลือด้านการเรียน เป็นจริงน้อยสำหรับตัวนักเรียนที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียน
- จากการตอบข้อ ข. แสดงว่านักเรียนเห็นว่าการได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากผู้ปกครองเป็นจริงมากสำหรับตัวนักเรียนที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียน
- จากการตอบข้อ ค. แสดงว่านักเรียนเห็นว่าการได้รับการเอาใจใส่จากอาจารย์เป็นจริงปานกลางสำหรับตัวนักเรียนที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียน
- จากการตอบข้อ ง. แสดงว่านักเรียนเห็นว่าการที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เป็นจริงมากที่สุดสำหรับตัวนักเรียนที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียน

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นางสาวอรุมา สงวนญาติ

นิสิตปริญญาโท เอกการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
1. ถ้านักเรียนได้รับเลือกให้เป็นประธานนักเรียน เป็นเพราะข้อต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นจนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ข. ผู้ปกครองให้นักเรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ค. อาจารย์ยอมรับในความสามารถของนักเรียน ง. เพื่อนๆ ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ					
2. ถ้านักเรียนมีโอกาสจัดกิจกรรมแข่งขันและได้รับรางวัล เป็นเพราะข้อต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ข. เพื่อนทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ค. นักเรียนเชื่อมั่นว่างานที่ทำการจะต้องประสบความสำเร็จ ง. กิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้นเป็นที่ยอมรับของอาจารย์					
3. ถ้างานที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติได้รับคำชมจากผู้อื่น อยู่เสมอ เป็นเพราะข้อต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. อาจารย์ยอมรับในความสามารถ ข. เพื่อนๆ ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ ค. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ง. ผู้ปกครองสนับสนุนให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่					
4. การที่นักเรียนสามารถหารายได้ด้วยตนเองจากการประดิษฐ์สิ่งของ จากของเหลือใช้ เป็นเพราะข้อต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนๆ ชื่นชมในความสามารถของนักเรียน ข. ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ค. นักเรียนเชื่อมั่นว่างานประดิษฐ์ของตนมีความสวยงามและมี คุณภาพดี ง. อาจารย์ให้การสนับสนุนและยอมรับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของนักเรียน					
5. การที่นักเรียนจัดบอร์ดในงานนิทรรศการแต่ไม่ได้รับความสนใจ จากผู้อื่น เป็นเพราะข้อต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. อาจารย์ไม่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำที่ดี					

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
ข. เพื่อนๆ ไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่นักเรียนทำ ค. ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของนักเรียน ง. นักเรียนไม่สามารถนำเสนองานให้เป็นที่น่าสนใจต่อผู้อื่น					
6. ถ้านักเรียนได้ออกมากล่าวรายงานหน้าชั้นจะได้รับความสนใจจากผู้อื่น เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนให้ความสำคัญและตั้งใจฟังเป็นอย่างดี ข. อาจารย์เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ค. นักเรียนสามารถพูดให้คนอื่นคล้อยตามความคิดเห็นของตนได้ ง. ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงความสามารถ					
7. การที่นักเรียนได้รับเลือกให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. อาจารย์ยอมรับความสามารถของนักเรียน ข. นักเรียนสามารถแสดงความสามารถจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ค. เพื่อนๆ ยอมรับความสามารถของนักเรียน ง. ผู้ปกครองส่งเสริมให้กล้าคิดและกล้าแสดงออก					
8. การที่นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่นได้นั้น เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนๆ เชื่อในความสามารถของนักเรียน ข. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานทุกอย่างได้เป็นอย่างดี ค. ผู้ปกครองสนับสนุนให้กล้าคิดและกล้าตัดสินใจ ง. อาจารย์ยอมรับความสามารถในการทำงาน					
9. ถ้ามีการแข่งขันทางวิชาการนักเรียนจะได้รับเลือกให้เข้าร่วมแข่งขันและได้รับรางวัลบ่อยครั้ง เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. นักเรียนสามารถแสดงความสามารถทางการเรียนจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ข. เพื่อนๆ ยอมรับความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ค. ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเต็มที่ ง. ผลการเรียนของนักเรียนเป็นที่ยอมรับของอาจารย์					

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
10. ถ้าเพื่อนทะเลาะกันนักเรียนจะสามารถไกล่เกลี่ยให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้ เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. นักเรียนได้รับเลือกจากอาจารย์เป็นตัวแทนห้องทำกิจกรรมกับห้องอื่น ข. นักเรียนสามารถแสดงเหตุผลจนเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นได้ ค. นักเรียนได้ทำหน้าที่แทนผู้ปกครองดูแลน้องๆ ไม่ให้ทะเลาะกัน ง. เพื่อนๆ ยอมรับการตัดสินใจของนักเรียน					
11. ถ้านักเรียนเกิดข้อสงสัยในเวลาเรียนจะซักถามอาจารย์ทันที ซึ่งช่วยให้เพื่อนมีความเข้าใจมากขึ้นด้วย ที่สามารถทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. ผู้ปกครองสนับสนุนให้กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ข. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง ค. นักเรียนได้รับคำชื่นชมจากเพื่อนๆ ง. อาจารย์ให้ความสนใจตอบข้อซักถามเป็นอย่างดี					
12. ถ้านักเรียนได้รับหน้าที่ติดต่อประสานงานจะทำให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. อาจารย์ให้นักเรียนเป็นตัวแทนห้องร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนห้องอื่นบ่อยๆ ข. นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับคนในครอบครัวเป็นอย่างดี ค. นักเรียนสามารถพูดคุยกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ง. เพื่อนๆ ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี					
13. ถึงนักเรียนจะไม่ใช้คนหน้าตาดี แต่เมื่อถูกเพื่อนล้อเลียนก็ไม่เคยโกรธเป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนๆ ให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ข. นักเรียนมีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตน ค. ผู้ปกครองให้ความรักและความอบอุ่นเป็นอย่างดี ง. นักเรียนเคยได้รับเลือกจากอาจารย์ให้ร่วมแสดงละครที่โรงเรียน					
14. เมื่อนักเรียนพบว่ามิชยาแปลกหน้ากำลังขมขู่เพื่อน จึงรีบแจ้งให้อาจารย์ทราบและเข้าช่วยเหลือจนเพื่อนปลอดภัย เหตุที่นักเรียนทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะข้อต่อไปนี้จริงสำหรับนักเรียนในระดับใด.					

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
ก. นักเรียนได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองให้ดูแลน้องๆ ที่บ้าน ข. นักเรียนเชื่อว่าตนเองสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ค. เพื่อนเลือกให้นักเรียนเป็นหัวหน้าดูแลความเรียบร้อยในห้อง ง. อาจารย์ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจในตัวนักเรียน					
15. เมื่อเพื่อนมีเรื่องทุกข์ใจจะขอคำปรึกษาจากนักเรียน เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. นักเรียนสามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาได้ ข. อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ค. เพื่อนๆ เชื่อฟังข้อเสนอแนะของนักเรียน ง. นักเรียนมักมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาในบ้าน					
16. ถ้าช่วงปิดภาคเรียนนักเรียนได้ไปพัฒนาโรงเรียนในชนบทที่ขาดแคลนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ที่ทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนๆ สนับสนุนกิจกรรมและช่วยนำของมาบริจาค ข. นักเรียนรู้สึกที่ตนเองสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ค. อาจารย์ชื่นชมที่นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ง. ครอบครัวสนับสนุนในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์					
17. ถ้านักเรียนมีความสามารถด้านการกีฬาและได้รับรางวัลจากการแข่งขันมาหลายครั้งที่ทำเช่นนี้ได้ เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. ผู้ปกครองสนับสนุนให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ข. เพื่อนยอมรับความสามารถทางการกีฬาของนักเรียน ค. นักเรียนได้รับเลือกให้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน ง. นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง					
18. ถ้านักเรียนช่วยงานผู้ปกครองจนต้องนอนดึกทุกวันแต่ก็สามารถทำคะแนนสอบได้ดี คิดว่าที่ทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด. ก. เพื่อนๆ ให้ความช่วยเหลือและช่วยกันทบทวนบทเรียนก่อนสอบ ข. อาจารย์ให้คำแนะนำหากนักเรียนมีข้อสงสัยซักถาม ค. ผู้ปกครองเชื่อมั่นในความสามารถของนักเรียน					

คำถาม	ระดับความเป็นจริง				
	4	3	2	1	0
ง. นักเรียนสามารถแบ่งเวลาและรู้หน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี					
19. ถ้านักเรียนมีฐานะยากจนแต่ตั้งใจเรียนจนจบและหางานทำได้เอง คิดว่าที่ทำเช่นนี้ได้ เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด					
ก. อาจารย์ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหา					
ข. เพื่อนๆยอมรับความสามารถของนักเรียน					
ค. นักเรียนเชื่อมั่นในความพยายามของตนเอง					
ง. นักเรียนได้รับกำลังใจจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี					
20. การที่นักเรียนสามารถช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บให้มีอาการดีขึ้น เป็นเพราะข้อต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับนักเรียนในระดับใด.					
ก. นักเรียนมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเป็นอย่างดี					
ข. นักเรียนจะแนะนำความรู้ด้านการปฐมพยาบาลกับเพื่อนๆ อยู่เสมอ					
ค. เคยได้เป็นฝ่ายพยาบาลในกิจกรรมของโรงเรียน					
ง. ผู้ปกครองไว้ใจให้ดูแลหากมีคนเจ็บป่วยที่บ้าน					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือผิด เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
2. แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน 60 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าเป็นความจริงในระดับมากหรือน้อยเพียงใด โดยประเมินระดับความเป็นจริงในรูปเปอร์เซ็นต์ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นตามที่ต้องการ ดังนี้

จริงมากที่สุด	เมื่อเป็นข้อความที่เป็นความจริงสำหรับนักเรียนในระดับ	100 %
จริงมาก	เมื่อเป็นข้อความที่เป็นความจริงสำหรับนักเรียนในระดับ	80 %
จริงปานกลาง	เมื่อเป็นข้อความที่เป็นความจริงสำหรับนักเรียนในระดับ	50 %
จริงน้อย	เมื่อเป็นข้อความที่เป็นความจริงสำหรับนักเรียนในระดับ	30 %
ไม่จริง	เมื่อเป็นข้อความที่เป็นความจริงสำหรับนักเรียนในระดับ	0 %

ตัวอย่าง

ลักษณะ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด 100%	มาก 80%	ปานกลาง 50%	น้อย 30%	ไม่จริง 0%
0)	ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง		✓			
00)	เพื่อนๆชอบชวนข้าพเจ้าให้เข้าร่วมทำงานกลุ่ม	✓				
000)	ผู้ปกครองยอมรับการตัดสินใจของข้าพเจ้า				✓	
0000)	อาจารย์ไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าร่วมแสดงความคิดเห็น					✓

จากตัวอย่าง

- ข้อ 0) แสดงว่านักเรียนมีลักษณะไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเองในระดับความจริงมาก 80%
- ข้อ 00) แสดงว่าเพื่อนๆชอบชวนนักเรียนให้เข้าร่วมทำงานกลุ่มในระดับความจริงมากที่สุด 100%
- ข้อ 000) แสดงว่าผู้ปกครองยอมรับการตัดสินใจของนักเรียนในระดับความจริงน้อย 30%
- ข้อ 0000) แสดงว่าอาจารย์ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นความจริงในระดับ 0%

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
นางสาวอรุมา สงวนญาติ
นิสิตปริญญาโท เอกการวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้น ม.3/..... เลขที่.....

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด 100%	มาก 80%	ปานกลาง 50%	น้อย 30%	ไม่จริง 0%
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง					
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในผลงานต่างๆ ที่ได้กระทำ					
3.	ถึงข้าพเจ้าจะปฏิบัติตนดี แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง					
4.	การแต่งกายของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของอาจารย์					
5.	อาจารย์ชื่นชมในความขยันหมั่นเพียรของข้าพเจ้า					
6.	การทำรายงานกลุ่มเพื่อนจะให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เสนอผลงาน					
7.	ข้าพเจ้าได้รับการเลือกจากเพื่อนให้เป็นผู้นำกลุ่ม					
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อผู้อื่น					
9.	ผู้ปกครองจะยินดีกับข้าพเจ้าที่ทำงานได้ตามเป้าหมาย					
10.	งานที่ข้าพเจ้าทำส่งได้รับคำชมจากอาจารย์					
11.	ก่อนที่คนในบ้านจะทำกิจกรรมใดจะถามความคิดเห็นจากข้าพเจ้าก่อน					
12.	ผู้ปกครองไม่ยอมรับการตัดสินใจของข้าพเจ้า เพราะเกรงจะเกิดข้อผิดพลาด					
13.	อาจารย์ยอมรับฟังข้อโต้แย้งของข้าพเจ้า					
14.	อาจารย์มอบหมายให้ข้าพเจ้าทำงานในตำแหน่งสำคัญๆ					
15.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้					
16.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าสามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็นของตนเองได้					
17.	ถึงข้าพเจ้าจะผิดหวังกับผลการเรียนแต่ยังได้รับกำลังใจจากครอบครัว					
18.	ผู้ปกครองให้การสนับสนุนในกิจกรรมที่ข้าพเจ้าให้ความสนใจ					
19.	อาจารย์สนับสนุนให้ข้าพเจ้าแสดงความสามารถที่มีอย่างเต็มที่					
20.	ถ้าข้าพเจ้ารับผิดชอบงานใดแล้วเพื่อนจะให้ความไว้วางใจ					
21.	ผู้ปกครองยอมรับความสามารถในการตัดสินใจของข้าพเจ้า					
22.	ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่าข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคคลในครอบครัวได้					
23.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด 100%	มาก 80%	ปานกลาง 50%	น้อย 30%	ไม่จริง 0%
24.	ข้าพเจ้าจะได้รับคำชมเชยจากผู้ปกครองเมื่อทำความดี					
25.	ผู้ปกครองมองว่าเหตุผลของข้าพเจ้าเป็นเพียงข้อ					
26.	เมื่อเพื่อนมีปัญหาจะมาขอคำปรึกษาจากข้าพเจ้า					
27.	อาจารย์เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นอย่าง เต็มที่					
28.	อาจารย์ยอมรับความสามารถทางการเรียนของข้าพเจ้า					
29.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองสามารถเป็นผู้นำผู้อื่น					
30.	ข้าพเจ้าสามารถยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการ กระทำของตนเองได้					
31.	ความประพฤติของข้าพเจ้าเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง					
32.	ผู้ปกครองยอมให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกเรียนตามความ ถนัด					
33.	ข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในห้องและต่าง ห้องได้					
34.	เพื่อนจะปฏิบัติตามคำแนะนำของข้าพเจ้า					
35.	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
36.	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าร่วมแสดงความเห็นในการแก้ปัญหา ภายในบ้าน					
37.	การแต่งกายของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง					
38.	อาจารย์เชื่อมั่นในความสามารถของข้าพเจ้า					
39.	อาจารย์ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของข้าพเจ้า					
40.	อาจารย์จะเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าปรับปรุงแก้ไขตนเอง					
41.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่มีคุณค่า					
42.	ถ้าข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อนจะให้ความร่วมมือใน การทำงาน					
43.	อาจารย์ไม่ให้ความสนใจตอบข้อสงสัยที่ข้าพเจ้าซักถาม					
44.	ความสามารถทางการเรียนของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของ เพื่อน					
45.	ความสามารถในการทำงานของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับ ของเพื่อนๆ					
46.	ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนๆ ให้เป็นผู้นำใน การทำกิจกรรม					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด 100%	มาก 80%	ปานกลาง 50%	น้อย 30%	ไม่จริง 0%
47.	ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เข้าร่วมกิจกรรมใดๆเลย					
48.	ข้าพเจ้าได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น					
49.	อาจารย์มอบหมายให้ข้าพเจ้ามีส่วนช่วยดูแลความเรียบร้อยภายในห้อง					
50.	เมื่อข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน					
51.	ข้าพเจ้าได้รับเลือกจากอาจารย์ให้เป็นตัวแทนห้องทำกิจกรรมต่างๆ					
52.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าหากขาดข้าพเจ้าแล้วการทำงานกลุ่มจะไม่ประสบความสำเร็จ					
53.	ข้าพเจ้าสามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามความเห็นของข้าพเจ้าได้					
54.	เมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะได้ทำหน้าที่สำคัญๆ					
55.	ข้าพเจ้าทำให้ผู้ปกครองพึงพอใจในผลการเรียน					
56.	ถ้าเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นในหมู่เพื่อน ข้าพเจ้าจะทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย					
57.	เมื่อข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นเพื่อนจะไม่ให้ความสนใจ					
58.	ถึงข้าพเจ้าจะมีความคิดริเริ่มในการทำงาน แต่เพื่อนก็ไม่ให้การยอมรับ					
59.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ					
60.	ผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็น					

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์	ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอรุมา สงวนญาติ
วันเดือนปีเกิด	21 กันยายน 2520
สถานที่เกิด	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	13/50 ซอยชินเขต 1/31 ถ.งามวงศ์วาน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	—
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	—
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง
พ.ศ. 2541	กศ.บ วิชาเอก วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2544	กศ.ม วิชาเอกการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ